

ÎNDRUMAR METODOLOGIC PENTRU FORMULAREA CRITERIILOR LEGATE DE STANDARDE ÎN DOCUMENTAȚIILE DE ATRIBUIRE

I. SCOP

Acest document este menit să ofere îndrumări profesioniștilor din cadrul autorităților contractante în utilizarea și formularea adecvată a cerințelor de calificare legate de respectarea de către operatorii economici a unor standarde pentru sisteme de management al calității, sisteme de management de mediu sau alte sisteme de management precum și la definirea specificațiilor tehnice din caietul de sarcini, prin referire la standarde.

II. CE TREBUIE SĂ ȘTIM DESPRE STANDARDE ?

1. Introducere

Standardul este un document, stabilit prin consens și aprobat de un organism recunoscut, care furnizează, pentru utilizări comune și repetate, reguli, linii directe sau caracteristici pentru activități sau rezultatele lor, în scopul obținerii unui grad optim de ordine într-un context dat (*definiția din SR EN 45020:2007*).

Standardul reprezintă un limbaj comun care promovează circuitul bunurilor între cumpărător și vânzător, un mijloc de comunicare, un mod de a cunoaște nivelul tehnic unanim acceptat pe plan național, european sau internațional, o cale pentru proiectarea și dezvoltarea practicilor de management.

Există standarde pentru produse și servicii din diverse domenii, cum ar fi jucării, mașini industriale, sănătate, construcții, transport, energie, TIC (*tehnologia informației și a comunicațiilor*). Standardele sunt elaborate pentru a acoperi nu numai produse și servicii ci și sisteme, performanțe, simboluri, terminologie și metode.

Utilizarea standardelor este voluntară. Acestea devin totuși obligatorii în momentul în care sunt incluse ca și cerințe în documentațiile de atribuire, potrivit legislației referitoare la achizițiile publice, în contracte sau în anumite acte normative (Legea nr.10/1995, Ordinul Ministerului Sănătății nr. 1008/2016 privind dispozitivele medicale).

Rolul standardelor constă în protecția intereselor consumatorilor și ale statului, prin asigurarea calității produselor și serviciilor, a caracterului inofensiv al acestora pentru viața, sănătatea și securitatea oamenilor, pentru bunurile materiale, regnul animal și cel vegetal, pentru mediu.

Scopurile principale ale standardizării sunt:

- a) asigurarea existenței documentelor de referință pentru evaluarea conformității produselor și serviciilor cu destinația lor;
- b) protecția intereselor consumatorilor și ale statului prin asigurarea calității produselor și serviciilor;

c) înlăturarea barierelor tehnice în calea comerțului;

d) asigurarea interschimbabilității, compatibilității tehnice și informaționale a produselor.

Printre avantajele utilizării standardelor în achizițiile publice, se regăsesc:

- simplificarea procedurilor de achiziții publice,
- identificarea ușoară a specificațiilor tehnice necesare achiziției publice,
- transparența procesului de achiziții publice,
- eliminarea barierelor tehnice în cadrul UE,
- reducerea costurilor și a riscurilor prin aplicarea unor specificații tehnice recunoscute,
- standardele cuprind aspecte privind protecția mediului, eficiența energetică, inovarea, accesibilitatea etc. ceea ce conduce la achiziții publice ecologice

Referirea la standarde în specificațiile tehnice își propune să crească înțelegerea comună a documentelor de achiziție între cumpărători și furnizori. Aceasta poate ajuta la definirea lucrărilor, a bunurilor și serviciilor, la asigurarea egalității, creșterea transparenței și elaborarea mai ușoară a documentelor.

2. Termeni și definiții

Standard

Document, stabilit prin consens și aprobat de un organism recunoscut, care furnizează, pentru utilizări comune și repetate, reguli, linii directe sau caracteristici pentru activități sau rezultatele lor, în scopul obținerii unui grad optim de ordine într-un context dat;

Standard național

Standard care este adoptat de un organism național de standardizare și care este pus la dispoziția publicului. Standardul național român se identifică prin existența inițialelor SR la începutul indicativului standardului, inițiale care semnifică *standard român*;

NOTĂ: Standardele naționale sunt elaborate de organismele naționale de standardizare (în România organismul național de standardizare este ASRO)

Standard european

Standard care este adoptat de o organizație europeană cu activitate de standardizare și care este pus la dispoziția publicului;

NOTĂ: Standardele europene sunt elaborate de organizațiile europene de standardizare: CEN (Comitetul european de standardizare), CENELEC (Comitetul european de standardizare în domeniul electrotehnic) și ETSI (institutul european de standardizare în telecomunicații);

Standard internațional

Standard care este adoptat de o organizație internațională cu activitate de standardizare și care este pus la dispoziția publicului;

NOTĂ: Standardele internaționale sunt elaborate de organizațiile internaționale de standardizare: ISO (Organizația internațională de standardizare, IEC (Comisia electrotehnică internațională) și ITU (Uniunea internațională în domeniul telecomunicațiilor);

Standard armonizat

Standard european adoptat pe baza unei solicitări din partea Comisiei pentru aplicarea legislației de armonizare a Uniunii Europene;

Indicativ standard

Sigla și numărul de referință (de exemplu SR 13526:2013, SR EN 30-2-1:2015, SR EN ISO 9001:2015);

Referință nedată

Trimitere la un standard sau un alt document de standardizare formată numai din indicativul standardului sau al documentului de standardizare, fără precizarea anului publicării (de exemplu SR EN ISO 9001);

NOTĂ - Dacă o referință nedată se referă la toate părțile unui standard, numărul publicației este urmat de indicația «toate părțile», de exemplu SR EN 71 (toate părțile). Dacă o referință nedată se referă doar la o parte a unui standard, aceasta este precizată în indicativ, de exemplu SR EN 71-2.

Referință dată

Trimitere la un standard sau un alt document de standardizare formată din indicativul standardului sau al documentului de standardizare urmată de anul publicării documentului, separate prin semnul „:” (două puncte) (de exemplu SR EN ISO 9001:2015) ;

De reținut! Atunci când referința este dată se aplică numai ediția citată. Atunci când referința este nedată se aplică ultima ediție a documentului de referință (inclusiv amendamentele).

Alte documente de standardizare

Documente cu caracter tehnic, altele decât standardele, elaborate în cadrul organismelor de standardizare, cum ar fi: specificație tehnică (TS), specificație disponibilă publicului (PAS), raport tehnic (TR), ghid, acord internațional de grup de lucru (IWA);

Specificații tehnice (în domeniul achizițiilor publice)

Cerințe, prescripții, caracteristici de natură tehnică ce permit fiecărui produs, serviciu sau lucrare să fie descris, în mod obiectiv, într-o manieră corespunzătoare îndeplinirii necesității autorității contractante;

NOTĂ: Există o diferență de interpretare a specificației tehnice, între sensul utilizat în domeniul standardizării și cel al achizițiilor publice.

3. Considerații generale

Standardele europene au un rol determinant în armonizarea condițiilor tehnice pe piețele naționale ale statelor membre ale UE, în vederea consolidării Pieței Unice.

Beneficiul incontestabil al standardelor europene constă în adoptarea lor ca standarde naționale în toate statele europene, concomitent cu anularea standardelor naționale conflictuale. Acest lucru permite înlăturarea barierelor tehnice și facilitarea liberei circulații a produselor și a serviciilor pe întreg spațiul european.

După elaborarea standardelor europene, membrii CEN și CENELEC au obligația de a le adopta ca standarde naționale pentru a le face disponibile la nivel național.

Adoptarea unui standard european ca standard român se poate face prin una din următoarele metode:

- publicarea versiunii române;
- publicarea prin reproducere a unei versiuni oficiale (engleză, franceză sau germană).

De cele mai multe ori, pentru standardele europene adoptate ca standarde române prin reproducerea unei versiuni oficiale, este publicată ulterior și versiunea română. Într-o limbă există o singură versiune oficială a standardelor, cea a organismului național de standardizare. **Standardele române prin care se adoptă standarde europene sunt identice cu acestea în ceea ce privește conținutul tehnic și prezentarea.**

Versiunea română a unui standard european are același statut cu versiunea oficială, pe baza notificării ei la CEN, respectiv la CENELEC, de către ASRO.

Standardele internaționale sunt documente tehnice cu o recunoaștere internațională, elaborate și publicate sub egida ISO și/sau IEC (Comisia Internațională pentru Electrotehnică). O parte semnificativă a standardelor internaționale sunt adoptate ca standarde europene (și ulterior ca standarde naționale ale țărilor membre ale UE) sau sunt elaborate împreună cu organismele europene de standardizare CEN și CENELEC.

III. CE PREVĂD DIRECTIVELE EUROPENE ȘI LEGISLAȚIA NAȚIONALĂ ÎN MATERIA ACHIZIȚIILOR PUBLICE ÎN LEGĂTURĂ CU STANDARDELE DE MANAGEMENT AL CALITĂȚII/STANDARDELE DE MANAGEMENT DE MEDIU ?

Autoritățile contractante, în cazul în care solicită prezentarea unor certificate eliberate de organisme independente care să ateste că operatorul economic respectă anumite standarde de management al calității/ de mediu, inclusiv privind accesibilitatea pentru persoanele cu dizabilități, se raportează la sistemele de management al calității/ de mediu bazate pe **standardele europene relevante certificate de organisme acreditate**.

Autoritățile contractante au obligația de a recunoște certificatele echivalente eliberate de organisme stabilite în alte state membre. Totodată, acestea trebuie să accepte și alte dovezi ale unor măsuri echivalente de management al calității/ de mediu, în cazul în care operatorul economic în cauză nu a avut nicio posibilitate de a obține aceste certificate în termenele stabilite din motive care nu sunt imputabile operatorului economic respectiv, cu condiția ca acesta să dovedească faptul că măsurile de management al calității / de mediu propuse, respectă standardele impuse¹.

O măsură echivalentă poate fi declarația pe propria răspundere că organizația a implementat un sistem de management al calității/ de mediu, însoțită de dovada achiziționării pe cale legală a standardelor, dovada instruirii personalului propriu ca specialist și auditori pentru sistemul de management respectiv (cel puțin 2 auditori) și un raport de audit intern pentru ultimul an.

Atunci când autoritățile contractante solicită prezentarea unor certificate eliberate de organisme independente acreditate care să ateste că operatorul economic respectă anumite standarde sau sisteme de management de mediu, acestea se raportează la sistemul de management de mediu și audit al Uniunii Europene (EMAS) sau la alte sisteme de management de mediu recunoscute în conformitate cu articolul 45 din Regulamentul (CE) nr. 1221/2009 sau la alte standarde de management de mediu bazate pe standardele europene sau internaționale pertinente.

Notă explicativă :

¹ A se vedea Art.200 din Legea nr.98/2016 privind achizițiile publice

1. Singurul standard de management al calității pe baza căruia se poate certifica un sistem de management al calității este SR EN ISO 9001. Se pot considera ca „familie de standarde” cele cinci standarde referitoare la sistemele de management al calității, respectiv SR EN ISO 9000, SR EN ISO 9001, SR EN ISO 9004 și SR EN ISO 19011, SR ISO/TS 9002. Celelalte 4 standarde din această familie ajută utilizatorii să înțeleagă și să aplice cerințele sistemului de management al calității, pentru a parcurge mai ușor etapele necesare demonstrării capabilității unei organizații de a furniza în mod consecvent produse și servicii care satisfac cerințele clientului, precum și cerințele legale și reglementate aplicabile.

Standardele europene pentru sisteme de management sunt utilizate la nivel național sub forma standardelor române, care le adoptă identic.

Organismele de certificare trebuie să fie conforme cu standarde specifice activităților de audit și certificare. Acest lucru se verifică prin acreditare, drept pentru care certIFICATELE TREBUIE SĂ FIE ELIBERATE DE ORGANISME DE CERTIFICARE ACREDITATE.

Sistemul de acreditare consolidat al Uniunii Europene este în conformitate cu standardele, reglementările și practicile organizațiilor internaționale în domeniu. Regulamentul (CE) nr. 765/2008 este destinat să asigure faptul că acreditarea servește interesului public. Cooperarea Europeană pentru Acreditare (EA), este organizația europeană a organismelor naționale de acreditare. Principalul rol al EA este de a contribui la armonizarea serviciilor europene de acreditare în scopul de a facilita recunoașterea reciprocă, de a promova acceptarea certificatelor de acreditare în întreaga Uniune și de a pune în aplicare un sistem riguros de evaluare *inter pares*, care să controleze competența organismelor naționale de acreditare și echivalența serviciilor furnizate.

În domeniul acreditării, Regulamentul (CE) nr. 765/2008 a stabilit un sistem european unic care acoperă atât sectorul reglementat în care acreditarea este solicitată de legislație, cât și sectorul nereglementat. Acordul multilateral al EA, la care și România este parte (prin RENAR), prevede că toți semnatarii au obligația de a recunoaște reciproc echivalența sistemelor de acreditare respective, precum și nivelul de fiabilitate egal al atestatelor eliberate de organismele de evaluare a conformității pe care le-au acreditat.

2. Cu privire la mijloacele de dovedire a capacității tehnice a operatorilor economici, în cazul contractelor de achiziție de produse aferente cerinței în legătură cu (ii) *certificate emise de institute sau servicii oficiale responsabile cu controlul calității și cu competențe recunoscute, care să ateste conformitatea produselor clar identificate prin trimiterea la specificații tehnice sau la standarde* (art. 179 lit.m din Legea nr.98/2016), trebuie reținut faptul că **un certificat care atestă implementarea standardului SR EN ISO 9001 nu este echivalent cu un certificat de conformitate a produsului.** Un certificat de conformitate a produsului atestă că un anumit produs, serviciu sau proces se afla **în concordanță cu un standard** sau un alt document normativ specificat. În România, certificatul de conformitate este reglementat de Legea nr. 608/2001 privind evaluarea conformității produselor.

Prin urmare, **conformitatea produselor este atestată prin: declarația de conformitate întocmită de producător sau de reprezentantul autorizat al acestuia, prin rapoartele de încercare sau certificatele de conformitate emise de laboratoare ori de organisme de certificare sau inspecție, alese de producător, conform procedurilor de evaluare, prin marcajul de conformitate, potrivit reglementărilor tehnice aplicabile.**

Evaluarea conformității produselor din domeniile reglementate cu **cerințele esențiale** prevăzute în reglementările tehnice se face de către organisme desemnate sau, după caz, notificate, respectiv laboratoare de încercări, organisme de certificare sau de inspecție.

Cerințele esențiale sunt cerințele care au în vedere, în special:

- ✓ protecția sănătății,
- ✓ securitatea utilizatorilor,
- ✓ protecția proprietății,
- ✓ protecția mediului.

3. **Regulamentul (UE) nr. 1025/2012** furnizează definițiile termenilor „standard”, „standard național”, „standard european”, „standard armonizat” și „standard internațional” – a se vedea definițiile de la II.2. **Armonizarea legislativă se limitează de regulă la cerințele esențiale (de preferință în materie de performanță sau de siguranță în utilizare) pe care trebuie să le respecte produsele introduse pe piața UE pentru a beneficia de libera circulație în cadrul Uniunii Europene².**

Specificațiile tehnice pentru produsele care respectă cerințele esențiale stabilite în legislație sunt enunțate în standarde europene armonizate.

Produsele fabricate în conformitate cu standardele europene armonizate beneficiază de prezumția de conformitate cu cerințele esențiale corespunzătoare cuprinse în legislația aplicabilă și, în unele cazuri, producătorul poate beneficia de o procedură de evaluare a conformității simplificată (este vorba, în numeroase cazuri, despre declarația de conformitate a producătorului, făcută în urma controlului intern al producției, acceptată acum cu mai multă ușurință de autoritățile publice ca urmare a faptului că există legislația privind răspunderea pentru produsele cu defect).

4. **Necesitatea de a demonstra că produsele sunt conforme** la momentul primei utilizări sau a punerii în funcțiune sau, dacă este cazul, că sunt corect instalate, întreținute și utilizate în conformitate cu scopul prevăzut inițial, **ar trebui să fie limitată la produsele:**

— **care nu au fost introduse pe piață înainte de punerea în funcțiune sau care pot fi utilizate numai după ce a fost efectuată asamblarea, instalarea sau o altă operațiune de manipulare** (*spre exemplu în privința ascensoarelor operatorul economic care introduce produsul pe piață sub numele sau marca sa devine în mod automat producător în sensul legislației de armonizare a Uniunii. Prin urmare, acesta își asumă întreaga responsabilitate pentru evaluarea conformității produsului, chiar dacă proiectarea și producția ascensorului a fost realizată efectiv de alt operator economic. În plus, el trebuie să se afle în posesia tuturor documentelor și certificatelor necesare pentru a demonstra conformitatea produsului, dar acestea nu trebuie să fie sub numele său. Directiva 95/16/CE privind ascensoarele definește instalatorul ca fiind „persoana fizică sau juridică responsabilă pentru proiectarea, fabricarea, instalarea și introducerea pe piață a ascensorului și care aplică marcajul CE și întocmește declarația de conformitate CE”. Prin urmare, operatorul economic care instalează ascensorul este o persoană care își asumă responsabilități care, în contextul altor acte legislative de armonizare ale Uniunii, sunt de regulă atribuite producătorului,*
sau

² **COMUNICARE A COMISIEI „Ghidul albastru” din 2016** referitor la punerea în aplicare a normelor UE privind produsele - Jurnalul Oficial al Uniunii Europene 26.7.2016

— a căror conformitate poate fi influențată de condițiile de distribuție (de exemplu, depozitare sau transport (cazul produselor din industria farmaceutică care pe durata depozitării sau a distribuției nu trebuie expuse unor condiții ce pot compromite calitatea și integritatea lor).

De reținut :

Certificarea sistemelor de management dovedește conformitatea unui sistem de management implementat într-o organizație, cu cerințele unui anumit standard referitor la sistemele de management, în timp ce **certificarea produselor (din domeniul reglementat sau voluntar)** asigură utilizatorii că toate caracteristicile produsului sunt conforme cu specificațiile și cu standardele aplicabile.

Principiul recurgerii la standarde în ceea ce privește reglementările tehnice a fost adoptat, de asemenea, de Organizația Mondială a Comerțului (OMC). În Acordul privind barierele tehnice în calea comerțului (BTC), aceasta **încurajează utilizarea de standarde internaționale** (*Articolul 2.4 din Acordul BTC al OMC*).³

Aplicarea unor standarde europene armonizate sau a altor standarde, rămâne un demers voluntar, iar producătorul are întotdeauna libertatea de a aplica alte specificații tehnice pentru a se conforma cerințelor legale, însă producătorului îi revine sarcina de a demonstra că astfel de specificații tehnice răspund cerințelor esențiale, cel mai adesea printr-un proces care implică o terță parte în calitate de organism de evaluare a conformității.

Referitor la comercializarea produselor în spațiul Comunității Europene precizăm că, pentru produsele aflate sub incidența directivelor/regulamentelor europene din Noua Abordare, comercializarea este condiționată de aplicarea marcajului CE. Există produse pentru care comercializarea în spațiul Comunității Europene nu este condiționată de aplicarea marcajului CE, dar există și produse care pot face obiectul mai multor directive sau regulamente europene, și prin urmare, acestea trebuie să îndeplinească cerințele din toate reglementările aplicabile.

Ca regulă generală, marcajul CE constituie o indicație (nu o dovadă) care atestă că produsele ce fac obiectul unuia sau mai multor **acte de armonizare ale Uniunii** care prevăd aplicarea acestuia, sunt conforme cu dispozițiile tuturor acestor acte legislative aplicabile.

Marcajul CE al conformității unui produs cu legislația UE permite libera circulație a produselor în cadrul Spațiului Economic European (SEE) și pe piața Turciei, indiferent dacă acestea sunt fabricate în cadrul SEE, în Turcia sau într-o altă țară.⁴

Este marcajul CE obligatoriu și, în caz afirmativ, pentru ce tip de produse?

Da, marcajul CE este obligatoriu. Cu toate acestea, numai produsele care intră în domeniul de aplicare al unuia sau al mai multor acte de armonizare ale Uniunii care prevăd aplicarea acestuia trebuie să poarte marcajul CE pentru a putea fi introduse pe piața Uniunii. Printre produsele care intră sub incidența unor acte

³ COMUNICARE A COMISIEI „Ghidul albastru” din 2016 referitor la punerea în aplicare a normelor UE privind produsele - Jurnalul Oficial al Uniunii Europene 26.7.2016

⁴ COMUNICARE A COMISIEI „Ghidul albastru” din 2016 referitor la punerea în aplicare a normelor UE privind produsele - Jurnalul Oficial al Uniunii Europene 26.7.2016

de armonizare a Uniunii care prevăd marcajul CE se numără jucăriile, produsele electrice, echipamentele tehnice, echipamentele individuale de protecție și ascensoarele. Produsele care nu sunt reglementate de legislația privind marcajul CE nu trebuie să poarte acest marcaj (26.7.2016 C 272/147 Jurnalul Oficial al Uniunii Europene RO. Informații cu privire la produsele care poartă marcajul CE și la legislația de armonizare a Uniunii care prevede aplicarea acestuia sunt disponibile la adresa: http://ec.europa.eu/growth/single-market/ce-marking/index_en.htm.

Informațiile referitoare la actele legislative de armonizare ale Uniunii aplicate de producător*) trebuie să se regăsească în declarația de conformitate UE.

Principiul de bază al normelor UE privind produsele este că, indiferent de originea lor, produsele trebuie să fie conforme cu legislația de armonizare a Uniunii în vigoare la momentul punerii lor la dispoziție pe piața Uniunii.

Produsele fabricate în UE și cele provenite din țări care nu fac parte din UE sunt tratate la fel !

) **Producătorul este orice persoană fizică sau juridică care fabrică un produs sau pentru care se proiectează sau se fabrică un produs și care introduce acest produs pe piață sub numele sau marca sa.*

Producătorul este responsabil de evaluarea conformității produsului și este supus unei serii de obligații, inclusiv unor cerințe în materie de trasabilitate.

Cerințele în materie de trasabilitate permit urmărirea istoricului unui produs și sprijină supravegherea pieței. Acestea permit autorităților de supraveghere a pieței să identifice operatorii economici responsabili și să obțină dovezi care atestă conformitatea produsului. Cerințele în materie de trasabilitate includ etichetarea produsului și identificarea operatorilor economici din lanțul de distribuție.

În momentul introducerii unui produs pe piața Uniunii, responsabilitățile unui producător sunt aceleași, indiferent dacă acesta este stabilit în afara Uniunii Europene sau într-un stat membru.

Producătorul este obligat să coopereze cu autoritățile naționale competente responsabile de supravegherea pieței în cazul în care un produs prezintă un risc sau nu este conform.

Indiferent dacă este stabilit sau nu în UE, producătorul poate desemna un reprezentant autorizat în Uniune pentru a acționa în numele său în scopul îndeplinirii anumitor sarcini.

IV. FORMULAREA CRITERIILOR DE CALIFICARE ÎN LEGĂTURĂ CU STANDARDELE

Potrivit legislației naționale (Legea nr.98/2016, Legea nr.99/2016 și Legea nr.100/2016) autoritatea contractantă are dreptul de a solicita, atât în anunțul/invitația de participare, cât și în documentația de atribuire, ca operatorul economic care participă la procedura de atribuire a contractului de achiziție publică să facă dovada respectării anumitor standarde de asigurare a calității.

Atunci când impune cerințe minime de calificare referitoare la respectarea de către operatorul economic a unui anumit standard de asigurare a calității, autoritatea contractantă se raportează la sistemele de asigurare a calității bazate pe standarde europene relevante certificate de organisme acreditate.

Potrivit celor menționate în cadrul capitolului III, autoritatea contractantă trebuie să aibă în vedere solicitarea prezentării de certificate care atestă că operatorul economic respectă anumite standarde referitoare la sistemele de management al calității, eliberate de organisme de certificare acreditate.

1. Standarde de management al calității și/sau de management de mediu

Formularea cerințelor referitoare la respectarea anumitor standarde de management al calității și/sau de management de mediu de către ofertanți trebuie să permită accesul egal al acestora la procedura de atribuire și să nu aibă ca efect impunerea unor obstacole nejustificate în calea concurenței.

La stabilirea cerințelor minime de calificare în legătură cu respectarea anumitor standarde de management al calității și/sau de management de mediu, autoritățile contractante vor ține cont de aspecte precum obiectul principal al contractului, natura și complexitatea acestuia în ceea ce privește îndeplinirea condițiilor contractului, fără a impune prezentarea de certificate care nu prezintă relevanță sau sunt disproporționate în raport cu scopul urmărit.

Trebuie reținut faptul că, prin intermediul cerințelor referitoare la implementarea standardelor de management al calității și/sau de management de mediu, în cadrul proceselor de achiziție publică, autoritățile contractante au posibilitatea de a identifica dacă operatorii economici mențin un sistem de management al calității și/sau de management de mediu și cerințele referitoare la documentația acestora (manual, proceduri documentate, documente ale organizației prin care se asigură eficacitatea planificării, operării și controlului proceselor sale, inclusiv controlul înregistrărilor).

2. Identificarea necesității includerii în criteriile de calificare a unei cerințe legate de standarde de management al calității și/sau de management de mediu

În raport de obiectul și modul de implementare a contractului de achiziție publică, autoritatea contractantă va analiza dacă lipsa procedurilor și proceselor de management al calității:

- a) face imposibilă depistarea neconformităților/erorilor pe parcursul desfășurării activităților din contract ?
- b) contribuie la apariția costurilor de remediere a erorilor ?
- c) poate determina întârzieri în finalizarea contractului datorate procesului de aducere în stadiul de conformitate ?
- d) poate compromite gestionarea în mod eficace a riscurilor asociate obiectului contractului?

Exemple de strategii de urmat - Sugestii practice

În cazul unui contract de **PRODUSE DE UZ GENERAL**, spre exemplu – *rechizite și alte articole de papetărie*, poate fi considerată ca fiind oportună și proporțională solicitarea unei cerințe referitoare la implementarea unui sistem de management al calității în cadrul organizației furnizorului ?

Răspunzând punctual întrebărilor preliminare de mai sus, putem extrage următoarele concluzii:

- produsele ce fac obiectul contractului sunt produse "consumabile" fără o garanție pe un ciclu de viață;
- furnizarea produselor nu include cerințe legate în mod specific de manipulare, instalare și alte procese cu potențial pericol pentru sănătate/siguranță;
- utilizarea acestora nu produce deteriorări, deci nu sunt estimate costuri de remediere;
- eventualele neconformități de calitate nu fac imposibilă utilizarea acestora;

Prin urmare, în cazul exemplificat, solicitarea unui criteriu de calificare în legătură cu respectarea de către operatorii economici a anumitor standarde de asigurare a calității, cum ar fi spre exemplu SR EN ISO 9001: 2018, nu este obiectivă.

Nu același lucru poate fi concluzionat atunci când se intenționează achiziționarea de **consumabile destinate imprimantelor**, întrucât acestea sunt purtătoare de garanție pe un ciclu de viață, utilizarea acestora poate produce deteriorări/defecte ale imprimantelor, aducerea în stadiul de conformitate determinând întârzieri în derularea contractului, și în plus, întrucât în acest caz specific, trebuie avută în vedere și o opțiune ecologică de eliminare a carcasi consumabilului la sfârșitul duratei de viață, care reprezintă **un serviciu post vânzare**, apreciem ca fiind oportună stabilirea unei cerințe cu privire la implementarea unui standard de calitate organizațional.

Toate aceste riscuri pot fi evitate printr-o gestionare proactivă a acestora, adoptând strategii de prevenție prin folosirea procedurilor pentru a reglementa și controla modul în care trebuie să se desfășoare activitățile și procesele în organizația furnizorului, în scopul de a lua cele mai bune decizii și de a realiza cele mai potrivite "aranjamente" pentru a satisface cerințele autorității contractante, în general ale clienților.

În cazul unui **CONTRACT DE PRODUSE DIN DOMENIUL REGLEMENTAT**, spre exemplu, **dispozitive medicale** cum ar fi, **computer tomograf** - intrarea într-o relație contractuală cu un ofertant care nu deține un certificat de asigurare a calității, influențează utilizarea rezultatului contractului din următoarele considerente de ordin legislativ :

- activitatea de import/depozitare și distribuție dispozitive medicale/reparare, mentenanță și punere în funcțiune/instalare dispozitive medicale **este supusă avizării de către Agenția Națională a Medicamentului și a Dispozitivelor Medicale** și impune existența și menținerea certificării sub standardul SR EN ISO 9001 (ediția în vigoare) sau SR EN ISO 13485 (ediția în vigoare) - pentru unități cu mai mult de 3 angajați personal de specialitate (a se vedea Ordinul Ministerului Sănătății nr. 1008/2016), astfel că un ofertant **care nu deține certificat pentru sistemul de management al calității nu poate fi calificat**;
- este obligatorie autorizarea sistemului de management al calității în domeniul nuclear pentru activitățile de proiectare, amplasare, procurare, construcții-montaj, punere în funcțiune, exploatare, dezafectare sau conservare pentru produsele, serviciile și sistemele care sunt clasificate ca fiind importante pentru securitatea instalațiilor nucleare (art. 24 Legea 111/1996 republicată, cu modificările și completările ulterioare).
- autorizarea de către CNCAN a sistemului de management al calității este condiție pentru autorizarea activităților de realizare, funcționare sau dezafectare a instalațiilor nucleare (art.18 lit. k din Legea 111/1996 republicată, cu modificările și completările ulterioare).

Prin urmare, în această situație certificarea implementării unui standard de management al calității devine implicit obligatorie, astfel că formularea unei cerințe specifice de calificare pe acest subiect, deși aparent ar putea fi considerată excesivă de către potențialii ofertanți, depunerea unei dovezi în acest sens oferă un plus de conformitate și transparență, autoritatea contractantă asigurându-se prin acest demers și de valabilitatea certificatului la data depunerii ofertei.

În legătură cu standardul **SR EN ISO 13485 Dispozitive medicale. Sisteme de management al calității. Cerințe pentru scopuri de reglementare**, trebuie reținut faptul că acesta este într-o oarecare măsură mai prescriptiv decât SR EN ISO 9001 întrucât tratând numai dispozitivele medicale și serviciile asociate lor, conține mai multe cerințe față de referențialul SR EN ISO 9001, fiind adaptat nevoilor specifice din acest domeniu industrial.

În cazul unui **CONTRACT DE PRODUSE PE BAZĂ DE COMANDĂ** spre exemplu, **piese de schimb recondiționate, cuplaje, profile garnituri de etanșare și alte articole din cauciuc**, în general elemente

componente ale utilajelor, instalațiilor tehnologice, ale căror soluții constructive nu sunt standardizate, fiind fabricate și comercializate pe bază de cerere, solicitarea unui criteriu de calificare în legătură cu respectarea de către operatorii economici a unui standard de asigurare a calității, cum ar fi spre exemplu SR EN ISO 9001: 2018, **este obiectivă**, întrucât:

- caracteristicile tehnice și funcționale ale produselor realizate în baza documentației tehnice, inclusiv desene, schițe și caracteristici fizico-mecanice ale materialelor, puse la dispoziție de către autoritatea contractantă pentru procesul de fabricație, obligă ofertantul să efectueze toate inspecțiile și încercările prevăzute în documentația tehnică astfel încât să garanteze toate caracteristicile solicitate.

Lipsa implementării unor proceduri de calitate, a instrucțiunilor de lucru aferente fluxurilor de fabricație, fac imposibilă prezentarea unui *plan* al calității prin care ofertanții trebuie să detalieze modalitățile de ținere sub *control* a proceselor de execuție, a verificărilor și încercărilor în cursul fabricației produselor, și a inspecțiilor produselor finite, care să permită selectarea și îndepărtarea celor care nu îndeplinesc specificațiile achizitorului .

În cazul unui contract de PRODUSE DIN DOMENIUL AGRO-ALIMENTAR, stabilirea unei cerințe de calificare în legătură cu respectarea de către operatorii economici a unui standard de asigurare a calității, este obiectivă, pornind de la următoarele considerente :

- producția primară a unui produs alimentar și terminând cu și incluzând depozitarea, transportul, vânzarea sau furnizarea sa către consumatorul final și, atunci când este cazul, importul, producția, fabricarea, depozitarea, transportul, distribuția, vânzarea și furnizarea alimentelor, reprezintă domeniul în care se manifestă controlul oficial realizat de inspectorii oficiali ai fiecărui stat membru, din perspectiva respectării prevederilor legislației specifice privind siguranța alimentelor;

- articolul 5 din **Regulamentul (CE) nr. 852/2004** impune operatorilor din sectorul alimentar să adopte, să pună în aplicare și să mențină o procedură permanentă bazată pe principiile de analiză a riscurilor și puncte critice de control („proceduri bazate pe sistemul HACCP”). Principiile HACCP sunt considerate în general și recunoscute pe plan internațional ca fiind un instrument util folosit de operatorii din sectorul alimentar pentru a controla riscurile care pot să apară cu privire la alimente;

- Împreună cu principiile prevăzute în **Regulamentul (CE) nr. 178/2002** al Parlamentului European și al Consiliului (3) (abordarea bazată pe analiza riscului, principiul precauției, transparență/comunicare, responsabilitate primară a OSA și trasabilitate), cele două articole menționate anterior constituie baza legală pentru Sistemul european de management al siguranței alimentare (SMSA) care trebuie să fie respectat de operatorii din sectorul alimentar;⁵

- Conform **HG nr. 924 / 2005** privind Regulile generale pentru igiena produselor alimentare toți operatorii economici din industria alimentară **trebuie să pună în aplicare, să implementeze și să mențină o procedură sau proceduri permanente bazate pe principiile sistemului HACCP începând cu 1 octombrie 2006.**

- articolul 18 din **Regulamentul (CE) nr. 178/2002** în legătură cu respectarea principiului trasabilității produselor alimentare se aplică operatorilor din sectorul alimentar în toate etapele lanțului alimentar de la

5

COMUNICAREA COMISIEI privind punerea în aplicare a sistemelor de management al siguranței alimentare cuprinzând programele preliminare (PRP) și procedurile bazate pe principiile HACCP, inclusiv facilitatea/flexibilitatea punerii în aplicare în anumite întreprinderi cu profil alimentar (2016/C 278/01) - 30.7.2016 - Jurnalul Oficial al Uniunii Europene

producția primară (recolte), prelucrarea produselor alimentare, până la distribuție și furnizare (inclusiv transportatorii independenți și întreprinderile de depozitare, în calitate de întreprinderi implicate în distribuția produselor alimentare) precum și intermediarii, indiferent dacă aceștia dețin fizic produsele alimentare.

Prin urmare, **HACCP** este un sistem de identificare, evaluare și control al riscurilor potențiale care sunt semnificative pentru siguranța alimentară, fiind obligatoriu de implementat.

Principiul HACCP este unul dintre principiile care stau la baza standardului SR EN ISO 22000, *Sisteme de management al siguranței alimentelor. Cerințe pentru orice organizație din lanțul alimentar*, elaborat la nivel internațional și adoptat identic la nivel european și național. SR EN ISO 22000 abordează direct riscurile potențiale și stabilește proceduri pentru monitorizarea punctelor critice de control în aspecte ca, de exemplu: temperaturile corecte și nivelurile acceptabile de curățenie. Operatorii economici care doresc să-și certifice sistemul HACCP o pot face conform referențialului SR EN ISO 22000.

Deși este obligatorie prin lege doar implementarea și menținerea sistemului HACCP de către operatorii economici în domeniul alimentar, certificarea sistemului HACCP, conform referențialului corespunzător, constituie confirmarea și validarea acestuia de către o terță parte, ceea ce conduce la creșterea încrederii în produsele și/sau serviciile în domeniu alimentar oferite - atât din partea clienților, consumatorilor, cât și din partea autorităților – și, implicit, la creșterea competitivității pe piață.

Din perspectiva autorității contractante, existența implementării acestui standard, și cu atât mai mult o certificare a sistemului de către o terță parte a furnizorului de produse agro-alimentare, conferă beneficii în legătură cu abilitatea acestuia de a produce și comercializa în mod consecvent produse și alimente sigure care îndeplinesc cerințele de reglementare, ca urmare a măsurilor de îmbunătățire continuă a gestionării riscurilor în procesele de siguranță alimentară.

Bine de știut !

*Potrivit procedurii de **evaluarea sistemului privind asigurarea trasabilității** ⁶, trasabilitate reprezintă capacitatea de a depista și a urmări anumite produse alimentare, hrană pentru animale, un animal de la care se obțin produse alimentare sau o substanță destinată încorporării sau care este de așteptat să fie încorporată în anumite produse alimentare sau hrană pentru animale, pe parcursul tuturor etapelor de producție, prelucrare și distribuție.*

Trasabilitatea presupune identificarea loturilor de produse și relația acestora cu loturile de materii prime, de ambalaje ce intră în contact direct cu alimentul și ambalajele care ar putea intra în contact direct cu alimentul. Pentru fiecare produs alimentar procesat, operatorul trebuie să fie capabil să pună la dispoziție lista de ingrediente utilizate și materiale de ambalaj în contact cu alimentul utilizate, iar pentru fiecare dintre acestea să poată demonstra proveniența: furnizorul și modul specific de etichetare al ingredientului respectiv sau al materialului de ambalare care permit trasabilitatea.

Articolul 18 din Regulamentul (CE) 178/2002 impune operatorilor din sectorul alimentar să dispună de sisteme și proceduri pentru a asigura trasabilitatea produselor lor. Deși articolul nu oferă detalii privind aceste sisteme, utilizarea termenilor „sisteme” și „proceduri” implică un mecanism structurat care poate oferi informațiile necesare la cererea inspectorilor.

⁶ Poedura specifică a Autorității naționale sanitar-veterinare și pentru siguranța alimentelor

Atunci când se elaborează un sistem de trasabilitate, nu înseamnă că operatorii din sectorul alimentar trebuie să dispună de un sistem specific. Importantă este necesitatea de a furniza informații, nu formatul în care acestea sunt păstrate.

Înregistrările (registrele) privind trasabilitatea ar trebui să fie suficient organizate astfel încât să permită disponibilitatea „la cerere” fără nici o întârziere nejustificată.

Un sistem de trasabilitate este bun atunci când furnizează informații exacte cu rapiditate; aceasta ar contribui la satisfacerea obiectivului urmărit, astfel cum se descrie în art. 57 al Regulamentului (CE) 178/2002. O întârziere în prezentarea acestor informații relevante ar submina o reacție promptă în caz de criză.

În cazul contractelor de SERVICII, oportunitatea stabilirii de cerințe de calificare în legătură cu respectarea de către operatorii economici a standardului pentru sistemul de management al calității, poate varia considerabil în funcție de natura serviciilor și de utilizatorii acestora.

Este important de reținut că fiecare segment de piață este unic sau are cel puțin un număr de trasături specifice pe care autoritatea contractantă trebuie să le ia în considerare. De aceea, autoritatea contractantă în propriul ei interes, trebuie să utilizeze cunoștințele în materie de piață ținând seama de situația competițională și de natura prestațiilor, în scopul de a obține un rezultat optim în ceea ce privește eficiența și costurile efective ale contractului de achiziție publică.

De regulă, cea mai mare categorie de servicii implică activitate umană, însă serviciile se diferențiază din punct de vedere al nivelului de complexitate determinat de natura serviciilor și calitatea prestației precum și funcție de bugetul alocat, corelat cu durata contractului și locul în care sunt prestate serviciile.

Din aceste considerente utilizarea cerințelor referitoare la sistemul de management al calității se consideră a fi necesară doar atunci când anumite aspecte ale serviciilor prestate pot influența calitatea primită de achizitor, acestea devenind esențiale pentru procesul de prestare a serviciului.

Cu titlu de exemplu, implementarea unui standard pentru sistemul de management al calității într-o organizație prestatoare de servicii oferă achizitorului posibilitatea unei percepții asupra calității entității prestatoare, în legătură cu cele mai esențiale caracteristici ale acestui serviciu: efectivul de personal, capacitatea de reacție, nivelul tehnic, credibilitate, comunicare eficace. Numai printr-un sistem de asigurare a calității proceselor, o organizație poate implementa furnizarea serviciilor în condiții controlate care includ și implementarea, în anumite etape ale procesului, a activităților de monitorizare și măsurare adecvate, pentru a verifica dacă sunt îndeplinite criteriile de acceptare pentru servicii.

Pe de altă parte, spre exemplu, este de interes un operator economic din domeniul serviciilor de pază care deține un certificat care atestă implementarea și menținerea unui sistem de management al calității *pentru activități de protecție și gardă (corespunzător CAEN 8010 conform art. 23 din HG nr. 301/2012)* întrucât principiile calității și etica profesională promovate de o astfel de organizație, reprezintă un plus de dovezi în susținerea organizării eficiente a activităților interne esențiale, respectiv cele în legătură cu selecția, atestarea, angajarea, pregătirea și dotarea personalului de pază și gardă de corp, comparativ cu condițiile de obținere a licenței potrivit Legii nr. 333/2003 privind paza obiectivelor, bunurilor, valorilor și protecția persoanelor.

Nu același lucru poate fi concluzionat atunci când se intenționează achiziționarea de **servicii de asigurare obligatorie de răspundere civilă auto**, care deși aparțin unui domeniu reglementat ca și cel referitor la paza obiectivelor, bunurilor, valorilor și protecția persoanelor, caracteristicile acestui serviciu nu impun o anumită structură organizatorică, un nivel de performanță sau personal atestat, obiectului contractului de prestări

servicii constând în emiterea polițelor de asigurare ale căror clauze contractuale sunt prevăzute de Legea nr.132/2017 și Norma Autorității de Supraveghere Financiară nr. 20/2017, fiind rezervate exclusiv pentru acoperirea prejudiciilor produse terților, astfel că modul de prestare a serviciilor nu are un impact în derularea contractului în măsură să influențeze opțiunea achizitorilor de a solicita sau nu societăților de asigurare, deținerea unui certificat care atestă implementarea și menținerea unui sistem de management al calității.

În consecință, atunci când ne propunem să stabilim cerințe de calificare în legătură cu capacitatea operatorilor economici din sfera serviciilor, cerințe în raport cu care autoritatea contractantă urmărește să identifice un nivel al calității procesului lor organizațional, este necesar să se identifice dacă serviciile ce fac obiectul viitorului contract, includ caracteristici care impun o mobilizare semnificativă de resurse umane, iar între cele două calități ale serviciilor, cea tehnică (instalații și echipamente) și cea funcțională (modul în care este furnizat serviciul), cea din urmă are un impact major în rezultatele / livrabilele prestațiilor.

În cazul contractelor de LUCRĂRI stabilirea unei cerințe de calificare în legătură cu respectarea de către operatorii economici a unui sistem de management al calității, este obiectivă, pornind de la următoarele considerente :

- **Legea nr.10/1995 privind calitatea în construcții** (art.3 și art.4) instituie sistemul calității în construcții, care să conducă la realizarea și exploatarea unor construcții de calitate corespunzătoare, în scopul protejării vieții oamenilor, a bunurilor acestora, a societății și a mediului înconjurător, acesta aplicându-se în mod diferențiat în funcție de categoriile de importanță ale construcțiilor, conform regulamentelor și procedurilor de aplicare a fiecărei componente a sistemului;
- potrivit art. 9 din **Legea nr.10/1995 - Sistemul calității în construcții se compune din:**
 - o activitatea de reglementare în construcții;
 - o certificarea performanței și a conformității produselor pentru construcții;
 - o agrementul tehnic în construcții;
 - o verificarea și expertizarea tehnică a proiectelor;
 - o verificarea calității lucrărilor executate, expertizarea tehnică a execuției lucrărilor și a construcțiilor, precum și auditul energetic al clădirilor;
 - o managementul calității în construcții;
 - o acreditarea și/sau autorizarea laboratoarelor de analize și încercări în construcții;
 - o activitatea metrologică în construcții;
 - o recepția construcțiilor;
 - o urmărirea comportării în exploatare și intervenții la construcțiile existente, precum și postutilizarea construcțiilor;
 - o exercitarea controlului de stat al calității în construcții;
 - o atestarea tehnico-profesională și autorizarea specialiștilor care desfășoară activitate în construcții;
 - o certificarea calificării tehnico-profesionale a operatorilor economici care prestează servicii de proiectare și/sau consultanță în construcții;
 - o certificarea calificării tehnico-profesionale a operatorilor economici care execută lucrări de construcții;
 - o perfecționarea profesională continuă a specialiștilor care desfășoară activități în domeniul construcțiilor;

- **Anexa 2 art. 4 din Regulamentul privind conducerea și asigurarea calității în construcții aprobat prin H.G. nr. 766/1997** : Conducerea și asigurarea calității în construcții se aplică, în funcție de categoria de importanță a construcțiilor sau de complexitatea și de importanța unor lucrări, astfel:

a) prin sistemul calității, definit și documentat pe baza principiilor și recomandărilor din standardele **SR EN ISO seria 9000**, adaptate specificului construcțiilor, pentru:

(i) construcții având categoria de importanță excepțională sau deosebită;

(ii) construcții având categoria de importanță normală, finanțate de la bugetul de stat;

(iii) construcții având categoria de importanță normală, finanțate din alte surse, dacă aceasta este cerută prin contract;

b) prin planul calității, întocmit și aplicat pentru anumite lucrări sau construcții având categoria de importanță normală;

c) prin îndeplinirea atribuțiilor responsabilului tehnic cu execuția, atestat, în cadrul unei organizări corespunzătoare a activității executantului, pentru construcții având categoria de importanță redusă.

- **Art.13 din Regulamentul privind conducerea și asigurarea calității în construcții aprobat prin H.G. nr. 766/1997**:

” În situația în care sistemul calității, aplicat pe baza standardului SR EN ISO 9001, nu este certificat, documentele principale ale sistemului calității vor fi avizate de organisme acreditate, în condițiile legii, în următoarele cazuri:

- pentru participarea la licitații;

- pentru construcții având categoria de importanță excepțională sau deosebită;

- pentru construcțiile finanțate din fondurile statului;

- pentru alte cazuri în care aceste documente pot fi opozabile”;

- **Ordinul Ministerului Dezvoltării Regionale și Administrației Publice nr. 848/2014** privind aprobarea Procedurii pentru exercitarea controlului de stat al calității în construcții la operatorii economici cu activitate de proiectare și execuție a lucrărilor de construcții privind organizarea și funcționarea sistemului propriu de management al calității - indicativ PCS 003 – art.9 alin.(1) lit. e) prevede: „Pentru verificarea modului de organizare a activităților și funcționare a sistemului propriu de management al calității activităților de proiectare și execuție a lucrărilor de construcții se vor solicita conducerilor executive:

e) manualul managementului calității, completat de procedurile de sistem, de procedurile operaționale, de procedurile tehnice de execuție și transport, de documentele organismelor de certificare a sistemului de management al calității și al produselor de bază pe care le produce firma, care să ateste:

1. nivelul de implementare a sistemului de calitate adoptat și performanțele care pot garanta calitatea lucrărilor contractate;

2. nivelul de instruire, cunoaștere, aplicare și realizare a activităților procedurate;

3. nivelul de asigurare, prin sistemul propriu conceput, a realizării cerințelor esențiale obligatorii prevăzute de art. 5 din Legea nr. 10/1995, cu modificările ulterioare;

Prin urmare, analizând textelor actelor normative mai sus menționate, implementarea sistemului de management al calității aplicat pe baza standardelor SR EN ISO seria 9000 devine obligatorie sub efectul legii, indiferent dacă autoritatea contractantă stabilește sau nu în cadrul procedurii de atribuire a unui contract de lucrări, o cerință de calificare în legătură cu aceasta.

Pentru clarificarea noțiunilor de ”sistem de management al calității” certificabil în conformitate cu prevederile ISO 9001 și ”planul de control al calității” – acesta din urmă având drept scop verificarea

conformității rezultatelor activității economice/de producție a operatorului economic, prezentăm în tabelul comparativ de mai jos, diferențele între aceste două concepte :

	Asigurarea calității (QA)	Controlul calității (QC)
Definiție	este un set de activități pentru asigurarea calității proceselor prin care se dezvoltă rezultatele așteptate.	reprezintă un set de activități pentru asigurarea calității produselor / rezultatelor. Activitățile se axează pe identificarea defectelor.
Accentul se pune pe	prevenirea defectelor, cu accent pe procesul utilizat pentru obținerea IESIRILOR. Este un proces proactiv de calitate.	identificare (și corectare) defecte rezultate finale. Prin urmare, controlul calității este un proces reactiv.
Scop	de a îmbunătăți procesele de dezvoltare și de testare, astfel încât defectele să nu apară atunci când rezultatul este în curs de realizare	de a identifica defectele după ce un rezultat este realizat și înainte de a fi comunicat clientului
Cum	Stabilirea unui sistem de management al calității și evaluarea adecvării acestuia. Audituri de conformitate periodice ale operațiunilor sistemului.	Găsirea și eliminarea surselor de probleme de calitate prin instrumente și echipamente, astfel încât cerințele clienților să fie respectate în mod continuu.
Ce	Prevenirea problemelor de calitate prin activități planificate și sistematice, inclusiv documentație asociată	Activitățile sau tehnicile utilizate pentru atingerea și menținerea calității, procesului și serviciilor produsului.
Responsabilitate	Toți cei din echipa implicată în realizarea rezultatului sunt responsabili de asigurarea calității.	Controlul calității este de obicei responsabilitatea unei echipe specifice care verifică rezultatul pentru neconformități.
Exemplu	Procedurile de verificare - sunt un exemplu al modului în care se reflectă în realitate existența unui sistem de asigurare a calității	Validarea/testarea produsului care face obiectul livrării și instalării (de exemplu a serverului, sau a unui sistem SCADA, ce urmează a fi

		instalat la sediul Beneficiarului) - este un exemplu de control de calitate
Tehnici statistice	Instrumentele și tehnicile statistice pot fi aplicate atât în QA, cât și în QC. Atunci când sunt aplicate proceselor (intrări de proces și parametri operaționali), se numesc Controlul Statistic al Procesului (SPC) și împreună devin parte a QA.	Atunci când instrumentele și tehnicile statistice sunt aplicate produselor finite (ieșiri de proces), ele sunt denumite Controlul statistic al calității (SQC) și sunt încadrate împreună ca parte a QC.
Ca și instrument	QA este un instrument managerial	QC este un instrument corectiv
Orientare	QA este orientat pe procese	QC este orientat pe produs

În sensul celor de mai sus sunt și prevederile anexei nr. 2 – *Regulament privind conducerea și asigurarea calității în construcții* din HG nr. 766/1997 :

Conform art. 1 - **Conducerea și asigurarea calității în construcții** stabilesc și **transpun în fapt politica în domeniul calității**, prin **activități prestabilite și sistematice**, destinate să **prevină noncalitatea**, să asigure realizarea, atestarea și **garantarea calității** cerute prin reglementări tehnice și clauze contractuale, în condiții raționale de cost și termen, și **să ofere încredere în capacitatea agentului economic sau a persoanei juridice respective**.

Cu alte cuvinte, se adresează organizației care va executa lucrările și urmărește modul în care aceasta planifică și organizează procesele de lucru.

Conform art. 8 - Conducerea și asigurarea calității în construcții comportă stabilirea următoarelor elemente principale:

- datele de intrare;
- **elementele principale de conținut;**
- elementele metodologice privind aplicarea și dezvoltarea sistemului;
- documente și înregistrări.

Conform art. 10, **programul de asigurare a calității** este **unul** dintre **elementele principale de conținut** și se **concretizează** în **manualul calității** (care conține obiectivele urmărite în acest sens) și **o serie întregă de proceduri**, printre care și cele referitoare la procedurile tehnice de execuție sau de proces, **care includ planuri de control al calității, precum și cele privind planul de control al calității** (a se vedea art. 12).

Conform art. 22, calitatea rezultatelor activităților se probează prin următoarele documente și înregistrări:

- certificate de calitate, buletine de încercări, certificate de conformitate a calității produselor, procese-verbale de recepție pentru produsele procurate;

- procese-verbale de control, rapoarte de verificare și analizare, procese-verbale de avizare pentru lucrări și documentațiile tehnice de proiectare;
- procese-verbale de lucrări ascunse, ca și pentru fazele determinante - puncte de oprire - și de recepții parțiale, rapoarte de control și verificare privind calitatea, procese-verbale de recepție pentru lucrări de construcții executate;
 - rapoarte privind neconformitățile și rapoarte de acțiuni corective și preventive.

În concluzie:

- Cerința referitoare la prezentarea dovezii **certificării sistemului de management al calității conform standardelor ISO 9001** privește organizația care execută lucrările (oferantul), motiv pentru care reprezintă întotdeauna **un criteriu de calificare**;
- Solicitățile **din caietul de sarcini referitoare la planul de calitate** urmăresc, pe de-o parte, **modul în care trebuie structurat/organizat** acesta (pentru asta fiind, în fapt, trimerile la standardul SR EN ISO 9001, care presupun procedurarea activității), iar pe de altă parte, **elementele care trebuie prezentate pentru a demonstra modul în care se realizează efectiv controlul calității în implementarea activităților – pentru aceasta autoritatea contractantă având și posibilitatea de a-l stabili și ca factor de evaluare, prin care se urmărește relevanța metodelor de testare și resursele implicate în acest sens** (a se vedea modul de punctare a factorului de evaluare de această natură din documentație standard pe lucrări disponibil la adresa <https://achizitiipublice.gov.ro/matrix/cell/72/1>).

3. Formularea corectă a cerinței de calificare în legătură cu standardul de management al calității

Înainte de prezentarea unei formulări corecte a cerinței de calificare, se cuvine să analizăm în context prevederile art. 62 din Directiva /2014/24/UE transpuse în legislația națională prin art. 200 din Legea nr.98/2016 privind achizițiile publice, potrivit căruia " *în cazul în care autoritatea contractantă impune operatorilor obligația prezentării unor certificări specifice, acordate de organisme independente care atestă respectarea de către aceștia a anumitor standarde de asigurare a calității ...aceasta se va raporta la sistemele de asigurare a calității bazate pe seriile de standarde europene relevante certificate de organisme acreditate*", în raport cu precizările incluse în rubrica comentarii de la cap.III.

Din aceste considerente, Agenția Națională pentru Achiziții Publice consideră drept formulare de bună practică în ceea ce privește cerința prezentării unui certificat care atestă implementarea unui sistem de management al calității, trimiterea la standardul SR EN ISO 9001, orientând autoritățile contractante spre o conduită de formulare care să lase posibilitatea operatorilor economici de a prezenta după caz, o soluție echivalentă în locul certificatului, în cazurile în care potrivit legii acesta nu a putut fi obținut în termenul solicitat.

O măsură echivalentă poate fi declarația pe propria răspundere că organizația a implementat un sistem de management al calității, însoțită de dovada achiziționării pe cale legală a standardelor, dovada instruirii personalului propriu ca specialist și auditori pentru sistemul de management respectiv (cel puțin 2 auditori) și un raport de audit intern pentru ultimul an.

Cu toate acestea, marea majoritate a autorităților contractante caută încă răspunsuri la următoarele întrebări:

- a) Are standardul SR EN ISO 9001 un echivalent ?

- b) Pentru a satisface cerința autorității contractante, sistemul de management al calității trebuie certificat. Ce informații trebuie să conțină acest certificat?
- c) Standardele ISO 27001, ISO 50001, ISO 45001, pot fi considerate ca aparținând seriilor de standarde de management al calității ca și ISO 9001?
- d) Care sunt probele sau dovezile pe care le poate prezenta operatorul economic prin care confirmă același nivel de calitate cu certificatul solicitat ?
- e) Cum poate fi considerată ca fiind îndeplinită o cerință referitoare la implementarea unui standard de management al calității, în cazul unui oferte în asociere sau a unei oferte individuale care se bazează pe capacitățile unei alte entități juridice.

Răspunsurile punctuale la setul de întrebări de mai sus sunt:

- a) Da, standardul SR EN ISO 9001 este echivalent cu, de exemplu, NF EN ISO 9001, DIN EN ISO 9001 Mențiunea echivalent este necesară pentru că toate statele membre UE sunt obligate să adopte identic standardele europene sau documentele de armonizare la nivel național. Ca urmare, un standard român care adoptă un standard european este echivalent cu un standard slovac, german sau suedez, care adoptă același standard european.
- b) Certificatul va cuprinde corect și complet domeniul certificării oferind informații cât mai clare cu privire la activitățile incluse în domeniul certificatului. În anumite situații, pe certificat poate fi menționat și codul CAEN. În formularea cerinței, autoritatea contractantă va indica activitatea care are legătură cu obiectul achiziției.
- c) Standardele SR EN ISO/IEC 27001 (sistemul de management al securității informației), SR EN ISO 50001 (sistemul de management al energiei), SR ISO 45001 (sistemul de management al sănătății și securității în muncă) nu aparțin familiei de standarde privind sistemul de management al calității. Ele pot fi implementate de o firmă în mod independent sau împreună cu SR EN ISO 9001.
- d) Ca regulă de bună practică, solicitarea certificării în raport cu un standard de management al calității de către un organism de certificare acreditat, spre exemplu prezentarea certificatului care atestă conformitatea cu standardul SR EN ISO 9001, este necesar să se formuleze numai în cazurile în care obiectul contractului de achiziție cuprinde activități dintr-un domeniu economic reglementat care impune expres deținerea certificatului. În caz contrar, documentele/dovezile solicitate cu privire la implementarea în organizația operatorului economic interesat să participe la procedura de atribuire, a standardului SR EN ISO 9001, sunt fie certificatul fie declarația pe propria răspundere că organizația a implementat un sistem de management al calității, însoțită de dovada achiziționării pe cale legală a standardelor, dovada instruirii personalului propriu ca specialist și auditori pentru sistemul de management respectiv (cel puțin 2 auditori) și un raport de audit intern pentru ultimul an.

Pe de altă parte, se prezumă că cerințele de calificare referitoare la standardele de management al calității sunt disproporționate, cu excepția cazurilor în care reglementări specifice dispun contrar, dacă autoritatea contractantă solicită îndeplinirea unor cerințe care impun prezentare de dovezi care să ateste implementarea a două standarde, spre exemplu SR EN ISO 9001 și SR EN ISO 13485 .

În sensul celor menționate anterior, prezentarea documentelor/dovezilor prin care operatorii economici demonstrează asigurarea nivelului calității în raport cu unul dintre cele două standarde trebuie considerat a fi acoperitor.

- e) Modalitatea de îndeplinire a cerinței referitoare la standarde funcție de structura ofertantului

În cazul ofertei individuale – ofertantul are obligația prezentării certificatului care probează implementarea standardului de management al calității sau a altor mijloace de probă privind sistemul de asigurare a calității.

În cazul unei oferte în asociere, fiecare dintre membrii asocierii, corespunzător părții sale de implicare, are obligația prezentării certificatului care probează implementarea standardului de management al calității sau a altor mijloace de probă privind sistemul de asigurare a calității.

În cazul unui ofertant care se bazează pe capacitatea unui alte entități pentru a demonstra îndeplinirea cerințelor de capacitate impuse în cadrul unei proceduri de achiziție - ofertantul are obligația prezentării certificatului care probează implementarea standardului de management al calității sau a altor mijloace de probă privind sistemul de asigurare a calității, întrucât un certificat emis de un organism de certificare acreditat în favoarea terțului, nu poate fi luat în considerare, acesta nefiind o resursă transferabilă.

Exemple de bună practică în formularea cerinței de calificare/selecție

- Contract de furnizare tonere imprimante – *”Ofertantul va prezenta dovezi ale implementării sistemului de management al calității în conformitate cu SR EN ISO 9001 – în domeniul comerțului de bunuri, fie printr-un certificat emis de un organism de certificare acreditat fie prin alte mijloace de probă privind sistemul de asigurare a calității ce pot fi furnizate.*
- Contract furnizare produse agroalimentare – *”Ofertantul va prezenta dovezi ale implementării și menținerii de proceduri bazate pe principiile sistemului de management al siguranței alimentare conform SR EN ISO 22000, fie printr-un certificat emis de un organism de certificare acreditat sau alte mijloace de probă privind sistemul de management al siguranței alimentare, ce pot fi furnizate.*
- Contract de prestări servicii de reparații aparat rezonanță magnetică: *„Ofertantul va prezenta dovada deținerii unei certificări specifice care atestă respectarea de către acesta a standardului de asigurare a calității SR EN ISO 13485/SR EN ISO 9001 în domeniul reparare/mentenanță dispozitive medicale”.*
- Contract de prestări servicii de pază - *Ofertantul va prezenta dovezi ale implementării sistemului de management al calității în conformitate cu standardul SR EN ISO 9001 – în domeniul serviciilor de protecție și gardă, fie printr-un certificat emis de un organism de certificare acreditat fie prin alte mijloace de probă privind sistemul de asigurare a calității ce pot fi furnizate.*
- *Contract de execuție lucrări – ”Ofertantul va prezenta dovezi ale implementării sistemului de management al calității în conformitate cu SR EN ISO 9001 – în domeniul construcțiilor în relație cu domeniul lucrărilor contractului (construcții de clădiri/lucrări de geniu civil/ lucrări speciale de construcții) fie printr-un certificat emis de un organism de certificare acreditat fie prin alte mijloace de probă privind sistemul de asigurare a calității ce pot fi furnizate.*

4. Identificarea necesității includerii în criteriile de calificare a unei cerințe legată de standarde/sisteme de management de mediu

Ce sunt standardele/sistemele de management de mediu ?

Ca toate standardele internaționale pentru sisteme de management, implementarea unui standard care urmărește și îmbunătățirea sistemelor de management ale unei organizații din perspectiva problemelor de

mediu, are o contribuție sporită în cadrul proceselor de planificare internă a organizației și întărește în același timp angajamentul conducerii de a promova inițiative proactive pentru asigurarea performanței de mediu.

Certificarea acreditată conform unui standard de management de mediu nu este o cerință obligatorie însă fără a trece printr-un proces de certificare, părțile interesate nu pot fi convinse că o organizație utilizează și aplică corect un standard. Mai mult, în cazul contractelor de lucrări, beneficiile acestei certificări ne ajută să verificăm modul în care operatorii economici în cauză îndeplinesc condițiile de reglementare sau cerințele contractuale în legătură cu reducerea consumurilor de materii prime, emisii, deșeuri, zgomot, utilizării energiei și impactului asupra ecosistemelor.

Standardele din familia **SR EN ISO 14000** sunt standarde generale referitoare la sistemele de management de mediu destinate pentru ținerea sub control a impactului proceselor organizației în ansamblu, asupra mediului.

Aceste standarde definesc modele de **sisteme de management de mediu, care pot fi implementate de o organizație în scopuri interne sau externe**, oferă instrumentele necesare pentru evaluarea conformității sistemului de management de mediu cu referențialul ales, evaluarea performanței de mediu, analiza preliminară și evaluarea de mediu a amplasamentelor organizației.

Potrivit legislației naționale în materia achizițiilor publice, Legea nr.98/2016, Legea nr.99/2016, în cazul contractelor de servicii sau a contractelor de lucrări în care se solicită prezentarea unor certificate eliberate de organisme independente care să ateste faptul că operatorul economic respectă anumite standarde de protecție a mediului, autoritatea contractantă va avea în vedere raportarea, fie la Sistemul de management de mediu și audit al Uniunii Europene (EMAS), fie la standarde de gestiune ecologică bazate pe seriile de standarde europene sau internaționale în domeniu.

EMAS este un sistem de certificare similar și compatibil standardelor din seria familia SR EN ISO 14000 care conține orientări pentru asigurarea unui management de mediu, referitoare la, promovarea folosirii eficiente a resurselor (energie, apă) reducerea deșeurilor și adoptarea de măsuri preventive pentru combaterea poluării.

Standardele din familia SR EN ISO 14000 acoperă o paletă de cinci direcții de acțiune:

- Sisteme de management de mediu,
- Audit de mediu,
- Evaluarea protecției comunităților umane față de activitățile industriale cu impact negativ,
- Clasificarea din punct de vedere al politicii de mediu,
- Evaluarea ciclurilor de viață al produselor și serviciilor.

SR EN ISO 14001:2015 *Sisteme de management de mediu. Cerințe și ghid de utilizare*, stabilește cerințele referitoare la un sistem de management de mediu care permite unei organizații să-și formuleze și să-și implementeze politica și obiectivele ținând seama de cerințele legale și de alte cerințe la care organizația subscrie și informații referitoare la impacturi semnificative asupra mediului. Se aplică acelor aspecte de mediu pe care organizația le identifică și le poate controla și pe care le poate influența, standardul nu stabilește criterii specifice de performanță în domeniul mediului.

Ca și în cazul standardului pentru sistemul de management al calității, **în cazul contractelor de achiziții publice, oportunitatea stabilirii de cerințe de calificare în legătură cu** respectarea de către operatorii economici a unui standard de management de mediu, **poate varia considerabil în funcție de obiectul și natura acestora.**

Dacă în cazul contractelor de lucrări, existența implementării unei scheme de certificare sau a unui standard de management de mediu este considerată obiectivă, nu același lucru poate fi apreciat ca fiind proporțional și obiectiv în cazul contractelor de servicii. Totuși, există servicii care necesită implementarea sistemului de management al mediului: servicii de curățenie, de deratizare/salubritate ...

Cum impactează mediul, execuția lucrărilor de construcție ?

Majoritatea lucrărilor de investiții atât private cât și publice, o serie de planuri și programe publice (de exemplu, privind destinația terenurilor, transportul, energia, deșeurile sau agricultura), au efecte semnificative asupra mediului și din aceste considerente fac obiectul unei evaluări a impactului asupra mediului, înainte de aprobarea sau autorizarea proiectului/programului, astfel că aspectele ecologice sunt integrate încă din etapa de planificare pentru a asigura un nivel sporit de protecție a mediului și pentru evitarea unor posibilele comportamente care să aducă prejudicii mediului natural sau uman.

Legea nr.10/1995 privind calitatea în construcții, cu modificările și completările ulterioare, stabilește practicile destinate asigurării ridicării calității lucrărilor de construcții care pot fi asimilate drept bună practică și în domeniul protecției mediului.

Mai mult, un constructor care are implementat în organizație un standard de management de al calității are capacitatea de a limita pe durata construcțiilor, în zona organizărilor de șantier, efectele negative ale taberelor de muncitori, ale lucrărilor temporare și ale manifestărilor/comportamentelor constructorilor în relație cu comunitățile învecinate, prin măsuri de bună gospodărire a lucrărilor de construcții, asigurând implicit și o protecție a mediului.

În perioada de construcție, prevenirea și protecția mediului vizează o serie de măsuri fără de care obținerea anumitor avize și acorduri din partea autorităților de mediu sau a altor autorități de resort nu este posibilă, astfel că, din acest motiv, constructorului îi va reveni prin contract obligația de a se conforma legislației de mediu în vigoare la semnarea contractului, în ceea ce privește toate deșeurile generate pe amplasamentul lucrărilor (atât cele menajere cât și a celor rezultate din construcții sau din alimentarea sau reparația curentă a echipamentelor/utiliajelor din șantier) astfel încât acestea să nu aducă prejudicii mediului înconjurător (afectarea vegetației, a structurii solului, emisii atmosferice, producerea de accidente cauzate de traficul de incintă sau manevrarea materialelor, descărcarea accidentală de materiale în cursuri de apă, producerea de zgomot).

Respectarea de către personalul muncitor al constructorului a cerințelor de mediu reprezintă un aspect major al protecției mediului în proiectele de construcții, în general.

Această conformare, reprezintă în primul rând, motivația formulării în cadrul documentațiilor de atribuire a contractelor de lucrări, a cerințelor în legătură cu măsurile de management de mediu pe care operatorul economic le va aplica pe parcursul executării contractului (art.179 lit.h) din Legea nr.98/2016) – care vizează

în fapt gestionarea tehnică și operativă a șantierului de construcții în corelație cu procesele și metodele de lucru ale acestuia.

Această cerință de calificare este susținută de altfel de măsurile/liniile directe și nivelurile de protecție a mediului, sănătate publică sau siguranță și altele asemenea, precizate în mod expres în caietul de sarcini.

Trebuie menționat faptul că o cerință de calificare în relație cu măsurile de management de mediu nu se limitează la simpla formulare de solicitare a acestora la nivelul documentației de atribuire, și ulterior, la evaluarea ofertelor din această perspectivă, ci necesită o monitorizare a aplicării lor în procesul de punere în operă a documentației tehnice, astfel că autoritatea contractantă beneficiară, anticipat, trebuie să prevadă și în condițiile specifice ale contractului, clauze specifice în legătură cu protecția mediului.

Concluzionând, în limitarea efectelor adverse asupra solului și subsolului în faza de construcție a unui obiectiv de investiții, respectarea prevederilor proiectului tehnic și monitorizarea din punct de vedere al protecției mediului, reprezintă obligații atât ale autorității contractante cât și ale executantului lucrărilor.

Măsuri de management de mediu în cadrul contractelor de servicii

Dacă în ceea ce privește achiziția publică de lucrări, verificarea modului în care ofertanții pot pune în aplicare măsurile de management de mediu impuse de contract este îndreptățită, și, poate servi ca mijloc de identificare a nivelului capacității tehnice a acestora, să analizăm pentru început oportunitatea stabilirii acestei cerințe și la nivelul documentațiilor de atribuire având ca obiect **servicii de arhitectură, de construcții, de inginerie și de inspecție - cuprinse generic în diviziunea CPV 71000000-8**, și care sunt în corelație cu lucrările de investiții.

Spre exemplu, în cazul atribuirii unui contract de servicii de proiectare, conformarea la un anumit standard de management de mediu este în legătură cu o necesitate reală? Activitățile subsecvente elaborării unui proiect tehnic ar putea pune în pericol mediul, necesitând măsuri pentru protejarea mediului în timpul executării contractului?

În opinia ANAP, acest obiect de contract nu face parte din categoria "cazurilor adecvate" a fi evaluate din perspectiva unei cerințe de calificare în legătură cu un standard de management de mediu, având în vedere că prestațiile:

- NU implică un volum de deșuri de eliminat,
- NU evidențiază un impact dăunător al materialelor și cantității de materiale care pot fi reciclate,

ci, mai utile se dovedesc spre exemplu, stabilirea unor criterii de selecție sau factori de evaluare prin care să se punteze experiența arhitecților și/sau inginerilor în proiectare durabilă, performanță energetică, iar ulterior, prin contractul de execuție să se includă responsabilități cu privire la monitorizarea performanței energetice a construcției în faza de exploatare pe o perioadă de timp.

Ca o concluzie în raport cu cele prezentate anterior, în domeniul serviciilor, sectoarele relevante în care pot fi aduse îmbunătățiri din perspectiva protecției mediului, pornind de la utilizarea resurselor naturale, cum ar fi apa și energia, a metodelor de prestare care protejează mediul prin reducerea consumurilor de utilități, minimizarea cantității de deșuri și/sau achiziționarea cu prioritate a produselor etichetate ecologic, sunt cele referitoare la prestarea serviciilor de curățenie, a serviciilor de sănătate, catering, de organizare de evenimente, hoteliere, de gestionare a cantinelor, în general cele asociate **serviciilor care pot viza măsuri de eficiență a utilizării resurselor**.

Eficiența utilizării resurselor⁷ înseamnă să producem mai multă valoare cu mai puține resurse și să ne schimbăm obiceiurile de consum. Aceasta va limita riscul apariției de deficite și va menține impactul asupra mediului în limitele naturale ale planetei !

În contractele de furnizare bunuri, mai eficient decât prezentarea de către furnizor a unui certificat sau a altor mijloace de probă care atestă implementarea unui standard de management de mediu, considerăm a fi solicitarea îndeplinirii de măsuri de management de mediu la nivelul contractului prin stabilirea de clauze contractuale specifice care se pot referi la modul în care produsele vor fi livrate.

Astfel, pentru reducerea impactului asupra mediului în timpul derulării contractului, se pot solicita următoarele:

- Livrarea vrac, utilizându-se un singur transport, comparativ cu o livrare făcută prin efectuarea mai multor transporturi, fiind mult mai eficientă din punct de vedere ecologic;
- Stabilirea unui număr maxim de livrări săptămânal/lunar ;
- Livrările să fie făcute în afara orelor de vârf din trafic;
- Furnizorii să recupereze (pentru reciclare și reutilizare) orice ambalaj care însoțește produsul.

De reținut

1. Orice organizație (publică sau privată) care dorește să-și îmbunătățească performanța ecologică generală poate decide să pună în aplicare un sistem de management de mediu.

Există două sisteme de management de mediu principale utilizate în UE. Acestea sunt sistemul de management de mediu și audit al Uniunii Europene (EMAS) și Standardul european pentru sistemele de management de mediu (SR EN ISO 14001) care a adoptat identic standardul internațional (ISO 14001). Sistemul EMAS este deschis organizațiilor care au un sediu în UE sau în Spațiul Economic European, în timp ce sistemul ISO este deschis organizațiilor din întreaga lume, fiind adoptat identic la nivel european și ulterior la nivelul fiecărei țări membre.

Sistemele de management de mediu sunt instrumente de organizare destinate să îmbunătățească performanța ecologică generală a organizației implicate. Acestea permit organizațiilor să aibă o imagine clară a impacturilor lor asupra mediului, le ajută să se concentreze asupra impacturilor semnificative și să le gestioneze eficient pentru îmbunătățirea continuă a performanței ecologice.⁸

Criteriile de calificare și selecție se concentrează asupra capacității unui operator economic de a executa contractul pentru care depune o ofertă, însă modul de utilizare a posibilităților disponibile în temeiul legislației privind achizițiile publice pentru a aplica criterii favorabile mediului în procesul de calificare a ofertanților include și criteriul conduitei profesionale în detrimentul mediului, potrivit prevederilor art. 167 alin.(1) lit.a) din Legea nr.98/2016 ” *operatorul economic a încălcat obligațiile stabilite potrivit art. 51⁹, iar*

⁷ Uniunea Europeană, – oficiul pentru publicatii ” Eficiența utilizării resurselor – un imperativ în afaceri” – aprilie 2011

⁸ Comisia europeană - Ghidul achizițiilor ecologice ISBN 92-79-03883-4

⁹ ART. 51 din Legea nr.98/2016

(1) Autoritatea contractantă precizează în documentația de atribuire reglementările obligatorii în domeniile mediului, social și al relațiilor de muncă, stabilite prin legislația adoptată la nivelul Uniunii Europene, legislația națională, prin acorduri colective sau prin tratatele, convențiile și

autoritatea contractantă poate demonstra acest lucru prin orice mijloc de probă adecvat, cum ar fi decizii ale autorităților competente prin care se constată încălcarea acestor obligații”, care poate determina excluderea din procedura de atribuire a ofertantului în cauză.

5. Formularea corectă a cerinței de calificare legată de sistemul de management de mediu

Cu privire la sistemele de management de mediu conforme cu standardul SR EN ISO 14001:2015, trebuie să reținem că acestea sunt structurate pe conceptul evolutiv al îmbunătățirii continue, ce presupune în primul rând identificarea cauzelor, intervenția asupra acestora, astfel încât efectele negative asupra mediului să fie stopate sau cel puțin diminuate.

Așa cum am menționat la începutul capitolului 5, standardul nu stabilește criteriile specifice de performanță în domeniul mediului întrucât într-o asemenea situație ar deveni necesară o structurare a acestora în relație cu clasificarea internațională standard a activităților din economie, practic prin raportare la fiecare domeniu de activitate, ceea ce ar fi necesitat elaborarea de standarde referitoare la Sisteme de Management de Mediu particularizate pentru fiecare dintre domeniile de afaceri, or, nu acesta este scopul standardului.

Scopul standardului SR EN ISO 14001:2015 este de a oferi un cadru specific pentru o abordare strategică a politicii de mediu ale organizației, a planurilor și acțiunilor sale, stabilind cerințele generale pentru un Sistem de Management de Mediu.

Astfel, abordarea sistematică a standardului SR EN ISO 14001:2015 impune organizației să acorde o atenție deosebită **tuturor zonelor în care activitățile sale au un impact asupra mediului**. Acest fapt poate conduce la beneficii în legătură cu reducerea costurilor de gestionare a deșeurilor, economii ale consumului de energie și de materiale atât intern cât și extern către partenerii comerciali, asigurând într-un proces continuu conformarea la legislația privind protecția mediului.

În considerarea celor precizate anterior, menționăm că la formularea cerinței de calificare/selecție legată de sistemul de management de mediu, autoritățile contractante vor utiliza o formulare similară celei utilizate în cazul standardului pentru sistemul de management al calității, fără însă a personaliza această cerință pe un domeniu economic de activitate.

Spre exemplu, în cazul unui **contract de curățenie spații de birouri**, se poate utiliza formularea :

”Ofertantul va prezenta măsurile de management de mediu pe care le va aplica în executarea contractului și/sau dovezi ale implementării și menținerii de proceduri documentate potrivit SR EN ISO 14001/EMAS, fie printr-un certificat emis de un organism de certificare acreditat fie prin alte mijloace de probă privind sistemul de management de mediu, ce pot fi furnizate”.

6. Mijloace de probă pentru îndeplinirea cerințelor de calificare în legătură cu standardele de mediu altele decât certificatul emis de un organism de certificare acreditat

În cazul în care un operator economic nu poate obține înregistrarea sau certificarea sistemului de management de mediu în termenul stabilit, i se va admite să prezinte o descriere a măsurilor de management

acordurile internaționale în aceste domenii, care trebuie respectate pe parcursul executării contractului de achiziție publică ori să indice instituțiile competente de la care operatorii economici pot obține informații detaliate privind reglementările respective.

(2) În cazul prevăzut la alin. (1), autoritatea contractantă are totodată obligația de a solicita operatorilor economici să indice în cadrul ofertei faptul că la elaborarea acesteia au ținut cont de obligațiile relevante din domeniile mediului, social și al relațiilor de muncă.

de mediu aplicate, cu condiția să demonstreze că aceste măsuri asigură același nivel de protecție a mediului ca și măsurile impuse în cadrul managementului de mediu. Documentele/mijloacele de probă cu care operatorii economici pot demonstra asigurarea unui nivel corespunzător al protecției mediului, în afara certificării sistemului de management de mediu sau, pentru produse, în afara etichetei ecologice sunt: declarația pe propria răspundere, însoțită de dovada deținerii legale a standardelor aplicabile pentru sistemul de management de mediu, dovada instruirii personalului în implementarea și evaluarea sistemului de management de mediu (minim 2 auditori interni certificația) și raportul de audit intern al sistemului de management de mediu pentru ultimul an.

V. CE PREVĂD DIRECTIVELE EUROPENE ÎN MATERIA ACHIZIȚIILOR PUBLICE ÎN LEGĂTURĂ CU SPECIFICAȚIILE TEHNICE CUPRINSE ÎN CAIETUL DE SARCINI, DEFINITE PRIN STANDARDE

În aplicarea directivelor:

1. „**specificație tehnică**” înseamnă:

(a) în cazul contractelor de achiziții publice de lucrări, ansamblul cerințelor tehnice cuprinse în special în documentele achiziției și care definesc caracteristicile pe care trebuie să le aibă un material, un produs sau un bun furnizat, astfel încât aceasta să poată fi utilizat în scopul urmărit de autoritatea contractantă; aceste caracteristici includ nivelurile de performanță ecologică, proiectarea pentru toate tipurile de utilizări (inclusiv accesul pentru persoanele cu dizabilități) și evaluarea conformității, performanțele, siguranța sau dimensiunile, inclusiv procedurile pentru asigurarea calității, terminologia, simbolurile, testările și metodele de testare, ambalarea, marcarea și etichetarea, instrucțiunile de utilizare, precum și metodele și procesele de producție în toate etapele ciclului de viață al lucrărilor; caracteristicile includ, de asemenea, normele de proiectare și calculare a costurilor, condițiile de testare, de control și de recepție a lucrărilor, precum și tehnicile sau metodele de construcție și toate celelalte condiții cu caracter tehnic pe care autoritatea contractantă este în măsură să le prevadă, conform unor reglementări generale sau specifice, în ceea ce privește lucrările finalizate și materialele sau componentele acestora;

(b) în cazul contractelor de achiziții publice de produse sau de servicii, o specificație menționată într-un document pentru a defini caracteristicile pe care trebuie să le aibă un produs sau serviciu, precum nivelurile de calitate, nivelurile de performanță ecologică, proiectarea pentru toate tipurile de utilizări (inclusiv accesul pentru persoanele cu dizabilități) și evaluarea conformității, performanțele, utilizarea produsului, siguranța sau dimensiunile acestuia, inclusiv cerințele aplicabile produsului în ceea ce privește denumirea sub care este comercializat, terminologia, simbolurile, testările și metodele de testare, ambalarea, marcarea și etichetarea, instrucțiunile de utilizare, procesele și metodele de producție în toate etapele ciclului de viață al bunului sau al serviciului, precum și procedurile de evaluare a conformității;

2. „**standard**” înseamnă o specificație tehnică adoptată de către un organism de standardizare recunoscut, pentru aplicare repetată sau continuă – a se vedea definițiile de la II.2;

3. „**evaluare tehnică europeană**” înseamnă evaluarea documentată a performanțelor unui produs pentru construcții, în ceea ce privește caracteristicile esențiale ale acestuia, în conformitate cu respectivul document de evaluare european, astfel cum este definit în articolul 2 punctul 12 din Regulamentul (UE) nr. 305/2011 al Parlamentului European și al Consiliului (1);

4. **„specificatie tehnică comună”** înseamnă o specificatie tehnică în domeniul Tehnologiei Informației și a Comunicațiilor (TIC) elaborată în conformitate cu articolele 13 și 14 din Regulamentul (UE) nr. 1025/2012;

5. **„referință tehnică”** înseamnă orice document elaborat de organisme europene de standardizare, altul decât standardele europene, în conformitate cu proceduri adaptate în funcție de evoluția cerințelor pieței. (RO L 94/220 Jurnalul Oficial al Uniunii Europene 28.3.2014);

6. **„agrementul tehnic în construcții”** reprezintă evaluarea tehnică favorabilă, concretizată într-un document scris, asupra aptitudinii de utilizare în conformitate cu cerințele fundamentale aplicabile construcțiilor prevăzute la art. 5 alin. (1) din Legea nr. 10/1995 privind calitatea în construcții, republicată, a unor produse sau seturi, denumite în continuare produse pentru construcții, care nu fac obiectul unei specificații tehnice. Agrementul tehnic în construcții stabilește condițiile de fabricație, de transport, de depozitare, de punere în operă și de întreținere a acestora.

Agrementul tehnic este necesar pentru punerea pe piața din RO a produselor pentru construcții care nu au la baza un standard armonizat, nearmonizat sau standard român original. Pe baza agrementului național emis de CTPC produsul pentru construcții poate fi comercializat numai pe teritoriul RO.

Fără a aduce atingere normelor tehnice obligatorii de la nivel național, în măsura în care sunt compatibile cu legislația Uniunii, **specificatiile tehnice** se formulează în unul dintre următoarele moduri:

(a) în termeni de performanțe sau de cerințe funcționale, incluzând caracteristici de mediu, cu condiția ca parametrii să fie suficient de exacti pentru ca ofertanții să poată stabili obiectul contractului și pentru ca autoritățile contractante să poată atribui contractul;

(b) **făcând trimitere la specificații tehnice și, în ordinea priorității, la standardele naționale care transpun standarde europene, la evaluări tehnice europene, specificații tehnice comune, standarde internaționale, alte sisteme de referință tehnice instituite de către organisme de standardizare europene sau – în lipsa oricăror dintre acestea – la standarde naționale, la acorduri tehnice naționale sau specificații tehnice naționale referitoare la proiectarea, calcularea și execuția lucrărilor și la utilizarea produselor; fiecare trimitere este însoțită de mențiunea „sau echivalent”;**

(c) în termeni de performanțe sau de cerințe funcționale, prevăzute la litera (a), făcând trimitere la specificațiile tehnice menționate la litera (b) ca mijloc de prezumție a conformității cu respectivele performanțe sau cerințe funcționale;

(d) făcând trimitere la specificațiile tehnice menționate la litera (b) pentru unele caracteristici și făcând trimitere la performanțele sau cerințele funcționale menționate la litera (a) pentru alte caracteristici.

Cu excepția cazului în care acest lucru este justificat de obiectul contractului, specificațiile tehnice nu trebuie să precizeze un anumit producător, o anumită origine sau un anumit procedeu care caracterizează produsele sau serviciile furnizate de un anumit operator economic, și nici să se refere la o marcă, la un brevet, la un tip, la o origine sau la o producție specifică, care ar avea ca efect favorizarea sau eliminarea anumitor întreprinderi sau produse.

Dacă o astfel de mențiune sau trimitere este justificată, cu titlu excepțional, în cazul în care nu este posibilă o descriere suficient de exactă și de inteligibilă a obiectului contractului în conformitate cu alineatul (3), mențiunea sau trimiterea respectivă trebuie să fie însoțită întodeauna de cuvintele „sau echivalent”.

VI. FORMULAREA SPECIFICAȚIILOR TEHNICE ÎN LEGĂTURĂ CU STANDARDELE

Pentru majoritatea produselor, serviciilor și lucrărilor, există standarde aplicabile care se referă la caracteristici, cerințe de performanță sau de securitate, metode de încercare, metode de evaluare a conformității, analize, verificări, inspecții, informații pentru utilizator, marcare etc. De regulă, standardele prevăd un nivel acceptabil de siguranță și calitate pentru produsele sau serviciile respective și reprezintă cel mai important instrument de verificare a conformității cu cerințele clientului dar și cu cerințele legale și reglementate.

Cum putem avea acces la standarde ?

Standardele și informații despre standarde se pot obține de la organismul național de standardizare – ASRO și pot fi achiziționate prin realizarea unei comenzi în magazinul online al ASRO (magazin.asro.ro) sau prin transmiterea unei solicitări la adresa de e-mail: vanzari@asro.ro.

Standardele pot fi achiziționate pe hârtie sau în format electronic.

Protecția standardelor prin dreptul de autor

Standardele și publicațiile standardizării sunt protejate de dreptul de autor. În calitate de organism național de standardizare, ASRO este titularul drepturilor de autor asupra standardelor române și urmărește respectarea drepturilor de autor asupra standardelor europene și internaționale în România.

În ceea ce privește dreptul de autor asupra standardelor se au în vedere, atât prevederile de drept comun (*Legea 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe, inclusiv Convenția de la Berna, Acordul OMC privind TRIPS, Directiva nr. 2001/29/EC*), cât și prevederile legii speciale (*Legea 163/2015 privind activitatea de standardizare*).

Legea 163/2015, la art. 8, prevede următoarele:

“(1) Standardele române, standardele europene, standardele internaționale și documentele de standardizare europeană și internațională, inclusiv proiectele lor, sunt considerate documentații științifice în sensul Legii nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe, cu modificările și completările ulterioare, și sunt protejate prin drepturi de autor.

(2) Reproducerea integrală sau parțială și difuzarea standardelor române, europene și internaționale și a documentelor de standardizare europeană și internațională se admit numai dacă există în prealabil acordul scris al organismului național de standardizare.

(3) Oricine declară conformitatea cu un standard român, printr-o marcă, declarație sau certificat, trebuie să facă dovada deținerii în mod legal a standardului respectiv în condițiile prezentei legi.”

După cum este prevăzut în Legea 163/2015, orice participant la o achiziție publică care în documentația depusă declară că respectă unul sau mai multe standarde, trebuie să poată face dovada că a achiziționat în mod legal standardele pe care le-a utilizat pentru proiectarea, execuția produselor și/sau pentru implementarea sistemelor de management.

Pentru acordul de reproducere, integrală sau parțială, din standarde și publicații de standardizare, se transmite o solicitare la adresele: vanzari@asro.ro sau asro@asro.ro.

De ce este util să se facă referire la standarde pentru definirea specificațiilor tehnice?

Utilizarea standardelor la definirea specificațiilor tehnice asigură un plus de transparență și o abordare nediscriminatorie a operatorilor economici, prin faptul că produsele/serviciile/lucrările ce constituie obiectul contractelor de achiziție publică, se înscriu din punct de vedere al calității lor în parametri acceptați și recunoscuți.

În caz contrar, există riscul ca specificațiile tehnice să fie concepute în mod personalizat, fapt ce poate determina, după caz :

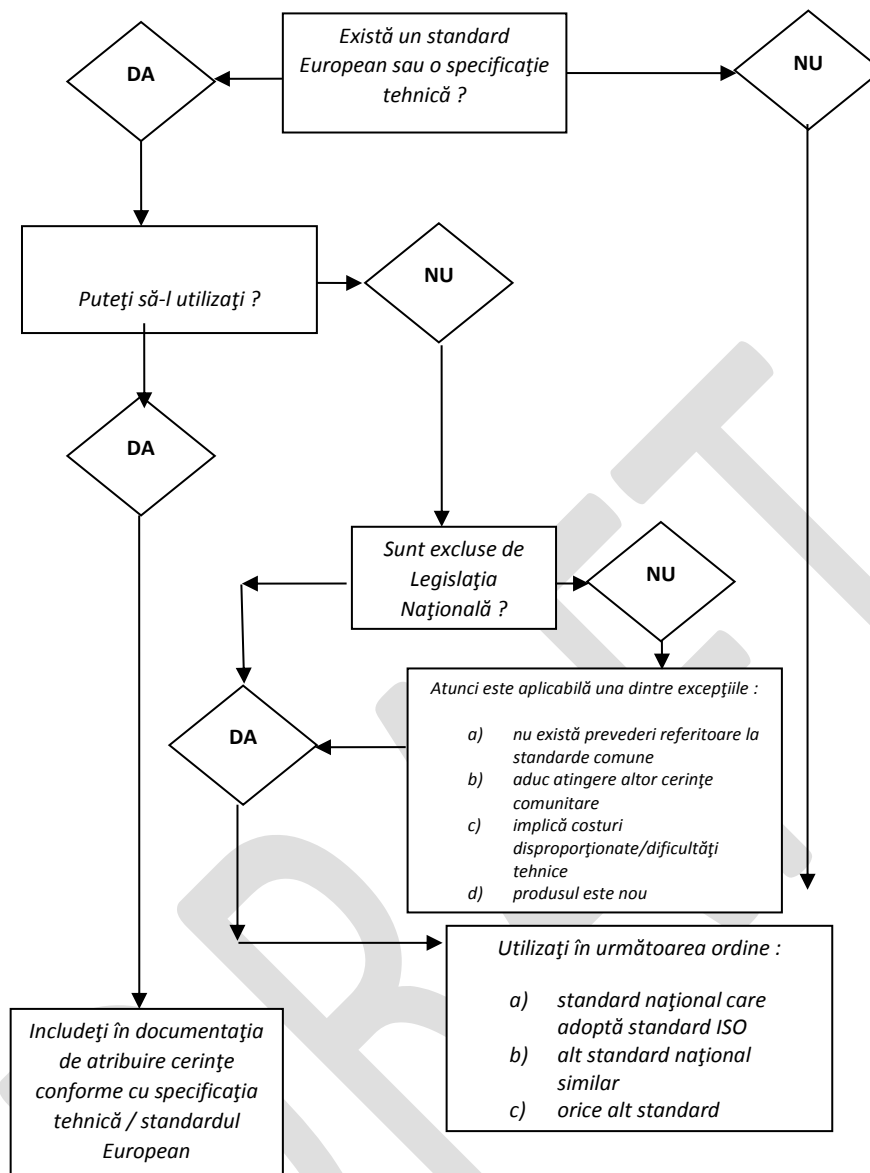
- ✓ incompatibilități tehnice de operare și întreținere;
- ✓ efecte nefavorabile asupra parametrilor de calitate și siguranță;
- ✓ utilizarea ineficientă a fondurilor publice.

În general, utilizarea standardelor conferă următoarele avantaje :

- specificațiile tehnice sunt clare, nediscriminatorii și dezvoltate pe bază de consens;
- unele standarde includ clauze care acoperă caracteristicile de mediu ale produselor și serviciilor;
- promovează competiția între ofertanți și previne favorizarea unui anumit furnizor;
- garantează compatibilitatea cu infrastructura existentă;
- contribuie la realizarea, producerea și furnizarea de produse și servicii mai eficiente, mai sigure și mai prietenoase cu mediul;
- protejează consumatorii și utilizatorii produselor și serviciilor;
- creează un anumit nivel pentru toți competitorii;
- conformitatea produselor și serviciilor cu standardele dă încredere asupra calității, securității și fiabilității acestora (standardele stabilesc minimum de cerințe referitoare la performanță, calitate și securitate);
- contribuie la creșterea calității vieții în general și la conservarea mediului;
- contribuie la realizarea de economii pe scară largă.

Diagrama următoare prezintă sintetic procesul de selecție a standardelor și specificațiilor tehnice la elaborarea documentației de atribuire¹⁰.

¹⁰ Volumul III din Manualul „Training the trainers in public procurement” PHARE-OECD-ILO-SIGMA 1999.

De reținut !

- Dacă specificațiile tehnice se definesc prin referire la performanțe și/sau cerințe funcționale, atunci acestea trebuie să fie suficient de precis descrise astfel încât să permită operatorilor economici identificarea corectă a obiectului contractului, în caz contrar, autoritatea contractantă poate fi pusă în imposibilitatea atribuirii contractului.
- Dacă specificațiile tehnice se definesc prin referire la standarde sau omologări tehnice, atunci nicio ofertă nu poate fi respinsă pe motiv că propunerea tehnică nu este conformă cu specificațiile precizate, dacă ofertantul demonstrează prin orice mijloc adecvat, că propunerea sa tehnică satisface într-o manieră echivalentă cerințele autorității contractante.

- Dacă specificațiile tehnice sunt definite prin precizarea performanțelor și/sau cerințelor funcționale, atunci nicio ofertă nu poate fi respinsă, dacă ofertantul demonstrează, prin orice mijloc adecvat, că propunerea sa tehnică asigură îndeplinirea performanțelor sau cerințelor funcționale solicitate, deoarece sunt conforme cu:
 - a. un standard național care adoptă un standard european;
 - b. o omologare tehnică europeană;
 - c. o specificație tehnică comună utilizată în Comunitatea Europeană;
 - d. un standard internațional;
 - e. alte reglementări tehnice elaborate de organisme de standardizare europene.

Cum să utilizăm corect referințele la standarde în procesul achizițiilor publice de produse/servicii și lucrări ?

La elaborarea specificațiilor tehnice, trebuie evitate:

- solicitarea unor condiții de calitate definite utilizând numai termeni cum ar fi „*cea mai înaltă calitate*”, deoarece acestea cresc costurile în mod excesiv;
- utilizarea unei terminologii inadecvate, vagi (care nu este de specialitate) și care ulterior pot constitui potențiale surse de dispută, atât între membrii comisiei de evaluare cât și între autoritatea contractantă și operatorii economici/contractanți;
- solicitarea unor caracteristici care nu servesc necesităților utilizatorilor și care nu sunt solicitate de către aceștia;
- solicitarea unor condiții tehnice care diminuează competiția sau care conduc la discriminarea sau favorizarea anumitor operatori economici;
- apariția unor discrepanțe între specificațiile tehnice din caietul de sarcini și alte secțiuni ale documentației de atribuire, inclusiv cele referitoare la clauzele contractuale obligatorii;
- indicarea unei anumite origini, surse, producție, procedeu special, marcă de fabrică sau de comerț, brevet de invenție, licență de fabricație.

În situația în care autoritatea contractantă **nu poate să descrie suficient de precis și inteligibil** ceea ce urmează a fi achiziționat, se poate admite indicarea unei anumite origini, surse, producție, procedeu special, marcă de fabrică sau de comerț, brevet de invenție, licență de fabricație, numai însoțită de mențiunea „**sau echivalent**”.

Indicarea referințelor la standarde

Atunci când sunt identificate standardele care conțin caracteristicile tehnice și cerințele funcționale necesare pentru achiziționarea produsului, serviciului sau lucrării, autoritatea publică va preciza indicativul standardelor naționale care adoptă standarde europene, internaționale sau naționale ale altor țări ori alte documente de standardizare;

Referința la standarde în documentația de atribuire trebuie să precizeze indicativul standardului român (de exemplu SR EN 1176-2:2018) și nu direct indicativul standardului european, internațional sau străin adoptat (de exemplu EN 1176-2:2018).

Trimiterile la indicativele standardelor europene, internaționale sau naționale ale altor țări este incorectă pentru următoarele motive:

- standardele europene sau alte documente de standardizare europene nu sunt disponibile la nivel național decât sub forma standardelor naționale care le adoptă;

- standardele internaționale, alte documente de standardizare internaționale sau standardele naționale ale altor țări nu au caracterul unor documente tehnice recunoscute și aplicabile în România decât dacă sunt adoptate ca standarde române. Referirea se va face la indicativul complet al standardului român, inclusiv partea standardului (dacă este un standard pe părți, „-2”) și anul ediției respective.

În cazul în care caracteristicile tehnice sau cerințele funcționale necesare sunt prezente doar într-un singur articol al standardului, referința la standard va indica acest lucru explicit. Se va evita pe cât posibil încorporarea de părți sau porțiuni din standarde în documentația de atribuire (inclusiv Caietul de sarcini). Standardele sunt protejate prin drepturi de autor și orice reproducere a acestora, integrală sau parțială, se face cu acordul prealabil scris al organismului național de standardizare, potrivit legii. Standardele europene, internaționale sau naționale ale altor țări sunt și ele obiect al drepturilor de autor, orice reproducere a acestora fiind condiționată de acordul expres prealabil al titularului de drept.

Nu se recomandă utilizarea în cadrul documentației de atribuire (inclusiv Caietul de sarcini) a unor referințe nedatate la standarde, acestea fiind de natură a crea confuzie. Conținutul clauzelor tehnice într-un contract trebuie să fie foarte precis, iar apariția unei ediții noi a standardului menționat poate însemna că au fost aduse modificări tehnice semnificative față de ediția anterioară.

Este recomandat ca în procedurile de achiziții publice din România să se utilizeze doar standarde pentru care organismul național de standardizare a publicat versiunea română. Acest lucru este necesar pentru înțelegerea corectă a terminologiei tehnice de către toate părțile implicate, evaluarea corespunzătoare a îndeplinirii obligațiilor specifice și crearea premiselor unei competiții „pe picior de egalitate” pentru toți participanții (accesul la specificațiile tehnice în limba națională).

Nu se vor face trimiteri, în documentația de atribuire (inclusiv Caietul de sarcini), la proiecte de standarde (de exemplu: prEN, FprEN, ISO/DIS, ISO/FDIS). Acestea sunt documente tehnice nefinalizate, proiectul poate suferi numeroase modificări semnificative până când se ajunge la standardul aprobat pentru publicare.

Este nerecomandat să se utilizeze în documentația aferentă procedurilor de achiziții din sectorul public referințe la standarde anulate.

Potrivit ordinii de prioritate instituită de legislația română în domeniul achizițiilor publice, armonizată cu cea europeană, numai în cazul în care nu există standarde europene sau internaționale pentru un domeniu, se pot face trimiteri la alte documente de standardizare.

Este nerecomandată utilizarea, în cadrul documentației de atribuire, a referințelor la standarde sau documente de standardizare ale altor țări, care nu au fost adoptate ca standarde române. Utilizarea lor în procedurile de achiziții din sectorul public este de natură să creeze dificultăți în obținerea documentului, precum și în înțelegerea terminologiei specifice standardizate în limba organismului de standardizare emitent.

Mențiunea *sau echivalent* este necesară pentru că toate statele membre UE sunt obligate să adopte identic standardele europene sau documentele de armonizare la nivel național. Ca urmare, un standard român care adoptă un standard european este echivalent cu un standard slovac, german sau suedez, care adoptă același standard european.

Ce înseamnă mijloc adecvat?

Poate fi vorba despre un certificat de conformitate cu unul sau mai multe standarde (emis fie de producător pe proprie răspundere, fie de un organism de evaluare a conformității), un certificat de conformitate emis de un organism notificat, un raport de încercări emis de un laborator de încercări (de preferință acreditat), etc.

Notificarea - reprezintă actul prin care un stat membru informează Comisia și celelalte state membre că un organism, care îndeplinește cerințele relevante, este autorizat să îndeplinească sarcini de evaluare a conformității, de terță parte, în temeiul unei Directive.

Nota autorului

Exemplele și notele care se regăsesc precizate în prezentul îndrumar, nu au un caracter limitativ în practica în domeniu, logica ce a stat la baza formulării acestor exemple, așa cum rezultă din explicațiile asociate, prevalând în fața exemplului propriu-zis.

ANEXA 1

Lista standardelor române care adoptă standarde europene sau internaționale la care se face referire în prezentul îndrumar sau care pot fi incidente în domeniu

- SR EN ISO 9000:2015 Sisteme de management al calității. Principii fundamentale și vocabular
- SR EN ISO 9000:2015 Sisteme de management al calității. Cerințe
- SR ISO/TS 9002:2017 Sisteme de management al calitatii. Linii directoare pentru aplicarea ISO 9001:2015
- SR EN ISO 9004:2018 Managementul calității. Calitatea unei organizații. Îndrumări pentru obținerea unui succes durabil
- SR EN ISO 19011:2018 Linii directoare pentru auditarea sistemelor de management
- SR EN 13432:2002 Ambalaje. Cerințe referitoare la ambalajele valorificabile prin formarea compostului și biodegradare. Program de încercare și criteriile de evaluare a acceptării finale a ambalajelor
- SR EN ISO 13485:2016 Dispozitive medicale. Sisteme de management al calității. Cerințe pentru scopuri de reglementare
- SR EN ISO 14001:2015 Sisteme de management de mediu. Cerințe cu ghid de utilizare
- SR EN ISO 14021:2016 Etichete și declarații de mediu. Declarații de mediu pe proprie răspundere (Eco-etichetare de tipul II)
- SR EN ISO 14025:2010 Etichete și declarații de mediu. Declarații de mediu de tip III. Principii și proceduri
- SR EN ISO/CEI 17021-1 Evaluarea conformității. Cerințe pentru organisme care efectuează audit și certificare ale sistemelor de management. Partea 1: Cerințe
- SR EN ISO/IEC 17025 Cerințe generale pentru competența laboratoarelor de încercări și etalonări
- SR EN ISO 22000:2019 Sisteme de management al siguranței alimentelor. Cerințe pentru orice organizație din lanțul alimentar
- SR EN ISO 22005:2007 Trasabilitatea în lanțul alimentar. Principii generale și cerințe fundamentale pentru proiectarea și implementarea sistemului
- SR EN ISO/IEC 27001:2018 Tehnologia informației. Tehnici de securitate. Sisteme de management al securității informației. Cerințe
- SR ISO 37001:2017 Sisteme de management anti-mită. Cerințe cu ghid de utilizare
- SR ISO 45001:2018 Sisteme de management al sănătății și securității în muncă. Cerințe și îndrumări pentru utilizare
- SR ISO 55001:2017 Managementul activelor. Sisteme de management. Cerințe
- SR EN ISO 50001:2019 Sisteme de management al energiei. Cerințe și ghid de utilizare